

Äidinkieli ja kirjallisuus

Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineessa vuosiluokilla 3–6

Arviointi ja siihen perustuva palaute on monipuolista, konkreettista ja oppimisen taitoja kehittävää. Arviointi nivotaan kiinteäksi osaksi oppimisprosessia. Arviointi perustuu monipuoliseen dokumentointiin siitä, miten oppilaiden laajenevat kielelliset taidot ja tekstien tuottaminen sekä tulkinta kehittyvät ja mitkä ovat heidän tietonsa kielestä, kirjallisuudesta ja muusta kulttuurista.

Oppilaita ohjataan arvioimaan omaa ja muiden työskentelyä, ilmaisua ja tuotoksia. Oppimista tukevan, monipuolisen ja erittelevän arvioinnin ja palautteen avulla oppilaita autetaan tulemaan tietoisiksi omista taidoistaan, tiedoistaan ja työskentelyprosesseistaan ja he saavat välineitä niiden kehittämiseen. Oppimisen edistymisen kannalta keskeisiä ovat äidinkielen ja kirjallisuuden oppimäärien eri tavoitealueiden perustaidot ja niihin johtavat työskentelyprosessit ja oppimisstrategiat.

Äidinkielen ja kirjallisuuden oppimäärän sanallista arviota tai arvosanaa antaessaan opettaja arvioi oppilaiden osaamista suhteessa paikallisessa opetussuunnitelmassa vuosiluokittain 3–6 kohdennettuihin tavoitteisiin. Lukuvuosiarviointi 6. luokalla perustuu paikallisessa opetussuunnitelmassa kyseiselle vuosiluokalle kohdennettuihin oppiaineen opetuksen tavoitteisiin.

Määritellessään osaamisen tasoa 6. vuosiluokan lukuvuositodistusta varten opettaja käyttää äidinkielen ja kirjallisuuden valtakunnallisia arviointikriteereitä. Oppilas on saavuttanut äidinkielen ja kirjallisuuden oppimäärän tavoitteet arvosanan 5, 7, 8 tai 9 mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Arvosanojen 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen kokonaisarviointi muodostetaan äidinkielen ja kirjallisuuden oppimäärän tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä mainittuihin lukuvuosiarvioinnin kriteereihin. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Työskentelyn arviointi sisältyy äidinkielen ja kirjallisuuden lukuvuosiarviointiin ja siitä muodostettavaan arvosanaan. Kriteerikuvauksissa alempien arvosanojen osaamisen kuvaukset sisältyvät ylempään arvosanan kuvauksiin.

Suomen kieli ja kirjallisuus

Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohteet	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
Vuorovaikutustilanteissa toimiminen							
T1 opastaa oppilasta vahvistamaan taitoaan toimia	S1	Oppilas vahvistaa taitoaan toimia erilaisissa vuorovaikutustilan	Toiminta vuorovaikutustilan teissa	Oppilas osaa toimia itselleen tutuissa ja epämuodollisissa	Oppilas osaa toimia tavanomaisissa	Oppilas osaa toimia erilaisissa vuorovaikutustilan teissa.	Oppilas osaa toimia rakentavasti monenlaisissa

Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohteet	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
rakentavasti erilaisissa viestintäympäristöissä ja ilmaisemaan mielipiteensä		teissa sekä taitoaan ilmaista mielipiteensä.		vuorovaikutustilan teissa. Oppilas osaa ilmaista ajatuksiaan vastaamalla esitettyihin kysymyksiin.	vuorovaikutustilan teissa. Oppilas osaa ilmaista ajatuksiaan ja mielipiteitään.	Oppilas osaa ilmaista ajatuksiaan ja mielipiteitään sekä esittää mielipiteelleen joitakin perusteluja.	vuorovaikutustilan teissa. Oppilas osaa ilmaista mielipiteitään ja perustella niitä tilanteeseen sopivalla tavalla.
T2 ohjata oppilasta huomaamaan omien kielellisten ja viestinnällisten valintojensa vaikutuksia ja huomioimaan toisten tarpeita ryhmäviestintätilan teissa	S1	Oppilas oppii huomaamaan omien kielellisten ja viestinnällisten valintojen vaikutuksia ryhmäviestintätilanteissa ja ottamaan muut ryhmän jäsenet huomioon.	Ryhmäviestinnän taidot	Oppilas osaa kuunnella muita ja osallistuu keskusteluun asiallisesti.	Oppilas osaa käyttää erilaisia kielellisiä keinoja osallistuessaan keskusteluun ryhmätilanteessa. Oppilas osaa mukauttaa viestintäänsä jonkin verran tilanteeseen sopivaksi.	Oppilas osaa hyödyntää kielellisten keinojen lisäksi äänenkäytön, viestien kohdentamisen ja kontaktinoton taitoja erilaisissa ryhmätilanteissa. Oppilas osaa mukauttaa viestintäänsä ryhmätilanteeseen sopivaksi ja ottaa muut osallistujat huomioon.	Oppilas osaa mukauttaa kielellisiä ja viestinnällisiä keinojaan tilanteeseen sopivalla tavalla. Oppilas osaa toimia rakentavasti ryhmässä ja ottaa muiden näkemykset huomioon keskustellessaan.
T3 ohjata oppilasta käyttämään luovuuttaan ja	S1	Oppilas oppii käyttämään luovuuttaan ja	Esiintymisen taidot	Oppilas osaa pitää lyhyen ja yksinkertaisen	Oppilas osaa pitää lyhyen valmistellun puheesityksen	Oppilas osaa pitää lyhyen valmistellun puheesityksen.	Oppilas osaa pitää valmistellun puheesityksen.

Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohteet	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
ilmaisemaan itseään monipuolisesti erilaisissa viestintä- ja esitystilanteissa, myös draaman avulla		ilmaisemaan itseään monipuolisesti erilaisissa viestintä- ja esitystilanteissa.		puhe-esityksen konkreettisesta, itselleen tutusta aiheesta apukysymysten avulla. Oppilas osaa ilmaista itseään ymmärrettävästi.	itselleen tutusta aiheesta. Oppilas osaa käyttää joitakin kokonaisilmaisun keinoja esiintyessään.	Oppilas osaa käyttää kokonaisilmaisun keinoja esiintyessään.	Oppilas osaa käyttää monipuolisesti kokonaisilmaisun keinoja esiintyessään.
T4 kannustaa oppilasta kehittämään myönteistä viestijäkuvaa sekä halua ja kykyä toimia erilaisissa, myös monimediaisissa vuorovaikutustilanteissa	S1	Oppilas oppii havainnoimaan omaa viestintäänsä ja tunnistamaan vahvuuksiaan sekä kehittämiskohteita.	Vuorovaikutustaitojen kehittäminen	Oppilas osaa nimetä jonkin viestinnällisen vahvuutensa tai kehittämiskohtensa.	Oppilas osaa kuvata itseään viestijänä ja nimetä muutaman vahvuutensa ja kehittämiskohtensa.	Oppilas osaa kuvata vahvuuksiaan ja kehittämiskohteita viestijänä. Oppilas osaa ottaa vastaan palautetta ja antaa niukkaa palautetta.	Oppilas osaa arvioida omia viestintätaitojaan. Oppilas osaa ottaa vastaan ja hyödyntää palautetta omasta toiminnastaan sekä antaa monipuolista palautetta.
Tekstien tulkitseminen							
T5 ohjata oppilasta sujuvoittamaan lukutaitoaan ja käyttämään tekstin ymmärtämisen strategioita sekä	S2	Oppilas sujuvoittaa lukemistaan ja oppii käyttämään tekstin ymmärtämisen strategioita sekä	Lukutaidon kehittyminen	Oppilas osaa lukea rakenteeltaan ja kieleltään yksinkertaisia tekstejä hitaasti.	Oppilas osaa lukea rakenteeltaan ja kieleltään yksinkertaisia tekstejä melko sujuvasti.	Oppilas osaa lukea ikätasolleen sopivia tekstejä sujuvasti.	Oppilas osaa lukea monenlaisia ikätasolleen sopivia tekstejä sujuvasti.

Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohteet	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
tarkkailemaan ja arvioimaan omaa lukemistaan		tarkkailemaan ja arvioimaan omaa lukemistaan.		Oppilas osaa ohjatusti käyttää jotakin yksinkertaista tekstinyymmärtämisen perusstrategiaa. Oppilas osaa nimetä jonkin yksittäisen kehittämiskohteen sa lukijana.	Oppilas osaa käyttää jotakin yksinkertaista tekstinyymmärtämisen perusstrategiaa. Oppilas osaa tarkkailla omaa lukemistaan ja kuvata itseään lukijana.	Oppilas osaa käyttää tavallisimpia tekstinyymmärtämisen perusstrategioita. Oppilas osaa tarkkailla ja arvioida itseään lukijana.	Oppilas osaa käyttää tekstinyymmärtämisen perusstrategioita monipuolisesti ja tarkoituksenmukaisesti.
T6 opastaa oppilasta kehittämään monimuotoisten tekstien erittelyn, arvioinnin ja tulkitsemisen taitoja ja laajentamaan sana- ja käsitevarantoaan sekä edistämään ajattelutaitojaan	S2	Oppilas kehittää monimuotoisten tekstien erittelyn, arvioinnin ja tulkitsemisen taitoja ja laajentaa sana- ja käsitevarantoaan.	Tekstien erittely ja ymmärtäminen	Oppilas osaa selostaa jotakin tekstin sisällöstä apukysymysten avulla. Oppilas osaa tunnistaa teksteistä itselleen uusia sanoja ja käsitteitä. Oppilas osaa tunnistaa ohjatusti joitakin yksinkertaisille tekstilajeille tyypillisiä piirteitä.	Oppilas osaa erottaa tekstin pääasioita ja nimetä ohjatusti tekstin jonkin tavoitteen. Oppilas osaa ohjatusti päätellä itselleen uusien sanojen ja käsitteiden merkityksiä. Oppilas osaa tehdä ohjatusti havaintoja kertovien,	Oppilas osaa ohjatusti tehdä havaintoja tekstin rakentamista merkityksistä ja pohtia sen tavoitteita. Oppilas osaa päätellä itselleen uusien sanojen ja käsitteiden merkityksiä. Oppilas osaa kuvata ohjatusti tavallisimpien kertovien,	Oppilas osaa tehdä havaintoja tekstin rakentamista merkityksistä ja pohtia sen tavoitteita.

Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohteet	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
					kuvaavien, ohjaavien ja yksinkertaisten kantaa ottavien tekstien joistakin kielellisistä ja visuaalisista piirteistä.	kuvaavien, ohjaavien ja yksinkertaisten kantaa ottavien tekstien keskeisiä kielellisiä, visuaalisia ja tekstuaalisia piirteitä.	
T7 ohjata oppilasta tiedonhankintaan, monipuolisten tiedonlähteiden käyttöön ja tiedon luotettavuuden arviointiin	S2	Oppilas oppii hankkimaan tietoa, käyttämään monipuolisia tiedonlähteitä ja arvioimaan tiedon luotettavuutta.	Tiedonhankintatai dot ja lähdekriittisyys	Oppilas osaa etsiä ohjatusti yksittäisiä tietoja annetuista lähteistä.	Oppilas osaa käyttää lähteenä eri tekstiympäristöjä sekä hakea ohjatusti tietoa niistä. Oppilas osaa ohjatusti tehdä havaintoja käyttämiensä lähteiden luotettavuudesta.	Oppilas osaa käyttää erilaisia lähteitä sekä hakea tietoa niistä. Oppilas osaa nimetä joitakin lähteiden luotettavuuteen liittyviä piirteitä.	Oppilas osaa käyttää monipuolisesti erilaisia lähteitä.
T8 kannustaa oppilasta kehittämään kirjallisuudentunte musta ja kiinnostustaan lapsille ja nuorille	S2	Oppilas kehittää kirjallisuudentunte mustaan ja kiinnostustaan lapsille ja nuorille tarkoitettua kirjallisuutta sekä	Lapsille ja nuorille tarkoitetun kirjallisuuden ja tekstien tuntemus ja lukukokemusten jakaminen	Oppilas osaa ohjatusti selostaa yksinkertaisen fiktiivisen tekstin juonen.	Oppilas osaa kuvailla fiktiivisten tekstien piirteitä käyttämällä käsitteitä juoni ja henkilö.	Oppilas osaa eritellä fiktiivisiä tekstejä käyttämällä käsitteitä juoni, henkilö, kertoja sekä	Oppilas osaa eritellä fiktiivisiä tekstejä käyttämällä tarkoituksenmukaisia käsitteitä.

Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohteet	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
tarkoitettua kirjallisuutta, media- ja muita tekstejä kohtaan, luomalla mahdollisuuksia myönteisiin lukukokemuksiin ja elämyksiin, tiedonhalun tyydyttämiseen sekä lukukokemusten jakamiseen, myös monimediaisissa ympäristöissä		media- ja muita tekstejä kohtaan sekä oppii jakamaan lukukokemuksiaan myös monimediaisissa ympäristöissä.		Oppilas osaa apukysymysten avulla kertoa luku-, kuuntelu- ja katselukokemuksiaan.	Oppilas osaa kuvata pintapuolisesti luku-, kuuntelu- ja katselukokemuksiaan.	tapahtumapaikka ja -aika. Oppilas osaa kuvata luku-, kuuntelu- ja katselukokemuksiaan.	Oppilas osaa kuvata monipuolisesti ja pohtia luku-, kuuntelu- ja katselukokemuksiaan.
Tekstien tuottaminen							
T9 rohkaista oppilasta ilmaisemaan kokemuksiaan, ajatuksiaan ja mielipiteitään ja vahvistamaan myönteistä kuvaa itsestään tekstien tuottajana	S3	Oppilas oppii ilmaisemaan kokemuksiaan, ajatuksiaan ja mielipiteitään ja vahvistaa myönteistä kuvaa itsestään tekstien tuottajana.	Kokemusten, ajatusten ja mielipiteiden ilmaiseminen sekä tekstin tuottamisen taitojen kehittäminen	Oppilas osaa tuottaa mallien tai apukysymysten avulla tekstejä, joissa hän ilmaisee ajatuksiaan, kokemuksiaan tai mielipiteitään. Oppilas osaa ohjatusti nimetä jonkin yksittäisen kehittämiskohteen	Oppilas osaa ohjatusti tuottaa tekstejä, joissa hän ilmaisee kokemuksiaan, ajatuksiaan ja mielipiteitään ymmärrettävästi. Oppilas osaa kuvata itseään tekstin tuottajana ja nimetä jonkin	Oppilas osaa tuottaa ajatuksiaan, kokemuksiaan ja mielipiteitään ilmaisevia tekstejä. Oppilas osaa eritellä vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan tekstin tuottajana.	Oppilas osaa tuottaa monipuolisesti ja sujuvasti kokemuksiaan, ajatuksiaan ja mielipiteitään ilmaisevia tekstejä. Oppilas osaa arvioida realistisesti itseään tekstin tuottajana.

Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohteet	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
				sa tekstin tuottajana.	vahvuuden ja kehittämiskohteen		
T10 kannustaa ja ohjata oppilasta kielentämään ajatuksiaan ja harjoittelemaan kertovien, kuvaavien, ohjaavien ja yksinkertaisten kantaa ottavien tekstien tuottamista, myös monimediaisissa ympäristöissä	S3	Oppilas oppii tuottamaan kertovia, kuvaavia, ohjaavia ja yksinkertaisia kantaa ottavia tekstejä, myös monimediaisissa ympäristöissä.	Tekstilajien hallinta	Oppilas osaa tuottaa mallien tai apukysymysten avulla yksinkertaisia kertovia tekstejä itselleen tutuista aiheista.	Oppilas osaa tuottaa ohjatusti kertovia, kuvaavia ja ohjaavia tekstejä sekä käyttää joitakin niille tyypillisiä ilmaisutapoja.	Oppilas osaa ohjatusti käyttää kertoville, kuvaaville, ohjaaville ja yksinkertaisille kantaa ottaville teksteille tyypillisiä ilmaisutapoja.	Oppilas osaa käyttää tarkoituksenmukaisesti kertoville, kuvaaville, ohjaaville ja yksinkertaisille kantaa ottaville teksteille tyypillisiä ilmaisutapoja.
T11 ohjata oppilasta edistämään käsikirjoittamisen ja näppäintaitojen sujuvoitumista ja vahvistamaan kirjoitetun kielen ja tekstien rakenteiden ja oikeinkirjoituksen hallintaa	S3	Oppilas sujuvoittaa käsin kirjoittamista ja näppäintaitoja sekä vahvistaa kirjoitetun kielen ja tekstien rakenteiden ja oikeinkirjoituksen hallintaa.	Kirjoitustaidon kehittyminen ja kirjoitetun kielen hallinta	Oppilas osaa kirjoittaa käsin sekä tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntäen lyhyitä yhtenäisiä tekstejä, joista saa selvää. Oppilas osaa käyttää yksinkertaisia virke- ja	Oppilas osaa kirjoittaa tekstejä melko sujuvasti sekä käsin kirjoittaen että tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntäen. Oppilas osaa ohjatusti otsikoida muotoilla virkkeitä	Oppilas osaa kirjoittaa tekstejä sujuvasti sekä käsin että tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntäen. Oppilas osaa ohjatusti otsikoida ja jaksottaa tekstinsä sekä hallitsee keskeiset kirjoitetun	Oppilas osaa kirjoittaa sujuvasti ja selkeästi käsin sekä tuottaa tekstiä tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntäen. Oppilas osaa otsikoida ja jaksottaa tekstinsä tarkoituksenmukaisella tavalla ja

Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohteet	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
				lauserakenteita sekä käyttää satunnaisesti virkkeen lopetusmerkkejä ja isoa alkukirjainta virkkeen alussa ja erisnimissä. Ilmaisussa on paljon puheenvaraisuutta .	ja käyttää muutamia erilaisia lauserakenteita sekä noudattaa joitakin kirjoitetun yleiskielen käytänteitä.	yleiskielen käytänteet.	hallitsee kirjoitetun yleiskielen käytänteitä.
T12 kannustaa oppilasta kehittämään tekstin tuottamisen prosesseja ja taitoa arvioida omia tekstejä, tarjota mahdollisuuksia tekstien tuottamiseen yhdessä, rakentavan palautteen antamiseen ja saamiseen, ohjata ottamaan huomioon tekstin vastaanottaja sekä	S3	Oppilas kehittää tekstin tuottamisen prosessejaan ja taitoaan tuottaa tekstiä yhdessä, arvioida omia ja muiden tekstejä ja ottaa vastaan palautetta omista teksteistä. Hän oppii toimimaan eettisesti verkossa yksityisyyttä ja tekijänoikeuksia kunnioittaen.	Tekstin tuottamisen prosessin hallinta ja eettinen viestintä	Oppilas osaa ideoida ja tuottaa tekstiä mallien tai apukysymysten avulla. Oppilas osaa tehdä joitakin pintatason havaintoja omasta tekstistään.	Oppilas osaa ohjatusti suunnitella ja tuottaa tekstiä sekä yksin että ryhmässä. Oppilas osaa tehdä ohjatusti havaintoja omasta tekstistään. Hän osaa antaa niukkaa palautetta toisten teksteistä. Oppilas osaa käyttää mekaanisesti lähteitä.	Oppilas osaa ohjatusti muokata tekstiään palautteen pohjalta. Oppilas osaa arvioida omia tekstejään sekä antaa ja vastaanottaa palautetta teksteistä. Oppilas osaa ohjatusti käyttää lähteitä.	Oppilas osaa muokata tekstinsä rakennetta ja kieltä. Oppilas osaa arvioida omia tekstejään ja vastaanottaa palautetta sekä antaa rakentavaa palautetta muiden teksteistä. Oppilas osaa käyttää lähteitä tarkoituksenmukaisella tavalla.

Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohteet	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
toimimaan eettisesti verkossa yksityisyyttä ja tekijänoikeuksia kunnioittaen					Oppilas noudattaa ohjatusti tekijänoikeuksia.	Oppilas noudattaa tekijänoikeuksia.	
Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen							
T13 ohjata oppilasta vahvistamaan kielitietoisuuttaan, innostaa häntä tutkimaan ja tarkkailemaan kieltä ja sen eri variantteja ja harjaannuttaa käyttämään käsitteitä, joiden avulla kielestä ja sen rakenteista puhutaan ja auttaa ymmärtämään kielellisten valintojen vaikutuksia	S4	Oppilas oppii vahvistamaan kielitietoisuuttaan, tutkimaan ja tarkkailemaan kieltä ja sen eri variantteja sekä käyttämään käsitteitä, joiden avulla kielestä ja sen rakenteista puhutaan. Hän oppii ymmärtämään kielellisten valintojen vaikutuksia.	Kielen tarkastelun kehittyminen	Oppilas osaa tehdä satunnaisia havaintoja joistakin kielenkäyttötilanteista. Oppilas osaa nimetä joitakin kielen ja tekstien piirteitä ja rakenteita.	Oppilas osaa tehdä havaintoja erilaisista kielenkäyttötilanteista. Oppilas osaa nimetä useita kielen ja tekstien piirteitä ja rakenteita.	Oppilas osaa tehdä havaintoja kielellisten valintojen vaikutuksista eri tilanteissa. Oppilas osaa kuvailla sopivien käsitteiden avulla erilaisissa tilanteissa tuotettujen kielen ja tekstien piirteitä ja rakenteita.	Oppilas osaa tehdä monipuolisia havaintoja kielellisten valintojen vaikutuksista suhteessa kielenkäyttötilanteen tavoitteeseen. Oppilas osaa kuvailla monipuolisesti sopivien käsitteiden avulla erilaisissa tilanteissa tuotettujen kielen ja tekstien piirteitä ja rakenteita.
T14 kannustaa oppilasta laajentamaan	S4	Oppilas laajentaa tekstivalikoimaansa ja lukee lapsille ja	Kirjallisuuden tuntemus ja	Oppilas on lukenut jonkin lyhyen kaunokirjallisen	Oppilas on lukenut osan sovitusta	Oppilas on lukenut sovitut	Oppilas osaa valita luettavakseen myös itselleen

Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohteet	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
tekstivalikoimaansa ja lukemaan lapsille ja nuorille suunnattua kirjallisuutta sekä rohkaista lukuharrastukseen ja lukuelämysten jakamiseen ja kirjaston aktiiviseen käyttöön		nuorille suunnattua kirjallisuutta sekä oppii käyttämään kirjastoa.	tekstivalikoiman laajentaminen	teoksen ja ikäkaudelleen sopivan tietokirjan.	kaunokirjallisista ja tietoteoksista. Oppilas pitäytyy itselleen tutuissa tekstilajeissa. Oppilas osaa käyttää kirjastopalveluja ohjatusti.	kaunokirjalliset ja tietoteokset. Oppilas osaa valita luettavakseen erilaisia ikäkaudelleen sopivia tekstejä. Oppilas osaa käyttää kirjastopalveluja itsenäisesti.	uudenlaisia tekstejä. Oppilas osaa käyttää kirjastopalveluja monipuolisesti.
T15 tukea oppilasta kielellisen ja kulttuurisen identiteetin rakentamisessa ja ohjata arvostamaan eri kulttuureja ja kieliä sekä luoda oppilaalle mahdollisuuksia media- ja kulttuuritarjontaan tutustumiseen sekä oman kulttuurin tuottamiseen	S4	Oppilas oppii kehittämään omaa kielellistä ja kulttuurista identiteettiään, arvostamaan eri kulttuureja ja kieliä sekä käyttämään mediaa ja kulttuuripalveluja.	Kielitietoisuuden ja kulttuurin tuntemuksen kehittyminen	Oppilas osaa ohjatusti nimetä joitakin kielten ja kulttuuristen piirteiden yhtäläisyyksiä ja eroja. Oppilas osaa kertoa median ja kulttuuripalvelujen käytöstään.	Oppilas osaa nimetä useita kielten ja kulttuuristen piirteiden yhtäläisyyksiä ja eroja. Oppilas osaa kuvata itseään kiinnostavaa media- ja kulttuuritarjontaa.	Oppilas osaa ohjatusti vertailla kielten ja kulttuuristen piirteiden yhtäläisyyksiä ja eroja. Oppilas osaa kuvata median ja kulttuurin roolia arjessaan.	Oppilas osaa pohtia eri kielten ja kulttuuristen piirteiden yhtäläisyyksiä ja eroja. Oppilas osaa pohtia media- ja kulttuuritarjonnan merkitystä omaa kokemustaan laajemmin.

Mål för undervisningen	Innehåll	Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen	Föremål för bedömning	Kunskapskrav för vitsordet 5	Kunskapskrav för vitsordet 7	Kunskapskrav för vitsordet 8	Kunskapskrav för vitsordet 9
Att kommunicera							
M1 handleda eleven i förmågan att uttrycka sin åsikt och delta konstruktivt i olika kommunikationssituationer	I1	Eleven stärker sin förmåga att agera i olika kommunikationssituationer och stärker sin förmåga att uttrycka sin åsikt.	Förmåga att agera i kommunikationssituationer	Eleven kan agera i bekanta och informella kommunikationssituationer. Eleven kan uttrycka sina tankar genom att svara på frågor.	Eleven kan agera i vardagliga kommunikationssituationer. Eleven kan under handledning uttrycka sina tankar och åsikter.	Eleven kan agera i vardagliga kommunikationssituationer. Eleven kan uttrycka sina tankar och åsikter samt ge några motiveringar till dem.	Eleven kan agera konstruktivt i många olika kommunikationssituationer. Eleven kan uttrycka sina åsikter och motivera dem på ett för situationen lämpligt sätt.
M2 handleda eleven att i sin kommunikation lägga märke till de egna språkvalens betydelse och ta hänsyn till mottagarens behov vid kommunikation i grupp	I1	Eleven lär sig iaktta hur egna språkliga och kommunikativa val inverkar i gruppkommunikationssituationer och ta hänsyn till andra gruppmedlemmar.	Förmåga till gruppkommunikation	Eleven kan lyssna på andra och delta i diskussioner på ett sakligt sätt.	Eleven kan använda olika språkliga uttryckssätt när hen deltar i gruppdiskussioner. Eleven kan i någon mån anpassa sin kommunikation på ett för situationen lämpligt sätt.	Eleven kan, förutom att dra nytta av sina språkliga uttryckssätt, även använda sin röst, rikta sitt budskap och använda sin förmåga att ta kontakt i olika	Eleven kan anpassa sina språkliga och kommunikativa uttryckssätt på ett för situationen ändamålsenligt sätt. Eleven kan agera konstruktivt i grupp och ta

Mål för undervisningen	Innehåll	Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen	Föremål för bedömning	Kunskapskrav för vitsordet 5	Kunskapskrav för vitsordet 7	Kunskapskrav för vitsordet 8	Kunskapskrav för vitsordet 9
						<p>kommunikationssituationer i grupp.</p> <p>Eleven kan anpassa sin kommunikation enligt situationen och ta hänsyn till de andra deltagarna.</p>	<p>hänsyn till andras åsikter i diskussioner.</p>
M3 handleda eleven att använda sin kreativitet och uttrycka sig mångsidigt i olika kommunikationssituationer och framträdanden, även genom drama	I1	Eleven lär sig att uttrycka sig mångsidigt och kreativt i kommunikationssituationer och framträdanden.	Förmåga att framträda	<p>Eleven kan hålla ett kort och enkelt anförande kring ett för hen bekant och konkret ämne med hjälp av stödfrågor.</p> <p>Eleven kan uttrycka sig förståeligt.</p>	<p>Eleven kan hålla ett kort förberett anförande kring ett för hen bekant ämne.</p> <p>Eleven uttrycker sig i någon mån både verbalt och icke-verbalt när hen framträder.</p>	<p>Eleven kan hålla ett kort förberett anförande.</p> <p>Eleven kan uttrycka sig verbalt och icke-verbalt när hen framträder.</p>	<p>Eleven kan hålla ett förberett anförande.</p> <p>Eleven kan på ett mångsidigt sätt uttrycka sig verbalt och icke-verbalt när hen framträder.</p>
M4 sporra eleven att på ett positivt sätt stärka de egna kommunikativa färdigheterna samt viljan och förmågan att delta i olika typer av kommunikations-	I1	Eleven lär sig iaktta sin egen kommunikation och identifiera sina styrkor och utvecklingsområden.	Förmåga att utveckla kommunikativa färdigheter	Eleven kan identifiera någon av sina kommunikativa styrkor eller utvecklingsområden.	Eleven kan beskriva sitt sätt att kommunicera och identifiera några styrkor eller utvecklingsområden.	<p>Eleven kan beskriva styrkor och utvecklingsområden i sin egen kommunikation.</p> <p>Eleven kan ta emot och ge</p>	<p>Eleven kan utvärdera egna kommunikationsfärdigheter.</p> <p>Eleven kan ta till sig och dra nytta av respons samt ge mångsidig respons.</p>

Mål för undervisningen	Innehåll	Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen	Föremål för bedömning	Kunskapskrav för vitsordet 5	Kunskapskrav för vitsordet 7	Kunskapskrav för vitsordet 8	Kunskapskrav för vitsordet 9
situationer, även multimediala						knapphändig respons.	
Att tolka texter							
M5 stödjande eleven i att vidareutveckla sin grundläggande läsfärdighet till ett flytande läsande, utveckla strategier för läsförståelse samt stödja eleven i att observera och utvärdera sitt eget läsande	12	Eleven utvecklar sin läsförmåga och lär sig att använda läsförståelsestrategier samt att observera och utvärdera sin egen läsning.	Förmåga att utveckla sin läsfärdighet	Eleven kan långsamt läsa texter som är språkligt och strukturmässigt enkla. Eleven kan under handledning använda någon enkel läsförståelsestrategi. Eleven kan nämna något område där hen kan utvecklas som läsare.	Eleven kan rätt flytande läsa texter som är språkligt och strukturmässigt enkla. Eleven kan använda någon enkel grundläggande läsförståelsestrategi. Eleven kan iaktta sin egen läsning och beskriva sig själv som läsare.	Eleven kan flytande läsa texter som är lämpliga för hens ålder. Eleven kan använda de vanligaste grundläggande läsförståelsestrategierna. Eleven kan iaktta och utvärdera sig själv som läsare.	Eleven kan flytande läsa olika slag av texter som är lämpliga för hens ålder. Eleven kan använda grundläggande läsförståelsestrategier på ett mångsidigt och ändamålsenligt sätt.
M6 stödjande eleven i att utveckla sin färdighet att analysera, tolka och utvärdera texter av många olika slag, bredda	12	Eleven utvecklar sin färdighet att redogöra för, utvärdera och tolka texter av många olika slag och breddar sitt	Förmåga att redogöra för och förstå text	Eleven kan med hjälp av stödfrågor återge något av innehållet i en text.	Eleven kan urskilja textens huvuddrag och under handledning nämna något syfte med texten.	Eleven kan under handledning göra iakttagelser kring textens struktur och deras betydelse och	Eleven kan göra iakttagelser kring textens struktur och deras betydelse och

Mål för undervisningen	Innehåll	Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen	Föremål för bedömning	Kunskapskrav för vitsordet 5	Kunskapskrav för vitsordet 7	Kunskapskrav för vitsordet 8	Kunskapskrav för vitsordet 9
elevens ord- och begreppsförråd samt stödja tänkandet		ord- och begreppsförråd.		<p>Eleven kan identifiera ord och begrepp som är nya för hen i texter.</p> <p>Eleven kan under handledning identifiera några typiska drag för enkla textgenrer.</p>	<p>Eleven kan under handledning härleda betydelsen av nya ord och begrepp.</p> <p>Eleven kan under handledning göra iakttagelser kring några språkliga och visuella särdrag för berättande, beskrivande, instruerande och enkla ställningstagande texter.</p>	<p>reflektera över textens syften.</p> <p>Eleven kan härleda betydelsen av nya ord och begrepp.</p> <p>Eleven kan under handledning beskriva de centrala språkliga, visuella och textuella dragen i vanliga typer av berättande, beskrivande, instruerande och ställningstagande texter.</p>	reflektera över textens syften.
M7 handleda eleven i att söka information, använda många olika slag av informationskällor och bedöma informationens tillförlitlighet	12	Eleven lär sig att söka information, använda mångsidiga informationskällor och bedöma informationens tillförlitlighet.	Färdigheter i informationssökning och källkritik	Eleven kan under handledning plocka ut enskild information ur givna källor.	<p>Eleven kan använda olika textmiljöer som källa och under handledning söka information i dem.</p> <p>Eleven kan under handledning göra iakttagelser om källornas tillförlitlighet.</p>	<p>Eleven kan använda olika källor och söka information i dem.</p> <p>Eleven kan nämna några typiska drag för tillförlitliga källor.</p>	Eleven kan på ett mångsidigt sätt använda olika källor.

Mål för undervisningen	Innehåll	Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen	Föremål för bedömning	Kunskapskrav för vitsordet 5	Kunskapskrav för vitsordet 7	Kunskapskrav för vitsordet 8	Kunskapskrav för vitsordet 9
M8 sporra eleven att utveckla sin litteraturkunskap och sitt intresse för barn- och ungdomslitteratur, medie- och andra texter samt ge möjlighet till positiva läserfarenheter, släcka kunskapsörst samt möjliggöra läsoplevelser som eleven kan dela med sig av bland annat i multimediala miljöer	12	Eleven utvecklar sin litteraturkunskap och sitt intresse för barn- och ungdomslitteratur, medie- och andra texter samt lär sig att dela med sig av sina läsoplevelser även i multimediala miljöer.	Kunskap om litteratur och texter för barn och unga och förmåga att dela med sig av sina läsoplevelser	Eleven kan under handledning återge intrigen i en enkel fiktiv text. Eleven kan med hjälp av stödfrågor berätta om sina läs-, lyssnar- och tittarupplevelser.	Eleven kan beskriva dragen i fiktiva texter med hjälp av begreppen intrig och person. Eleven kan ytligt beskriva sina läs-, lyssnar- och tittarupplevelser.	Eleven kan redogöra för fiktiva texter genom att använda begreppen intrig, person, berättare, plats och tid. Eleven kan beskriva sina läs-, lyssnar- och tittarupplevelser.	Eleven kan redogöra för fiktiva texter med hjälp av ändamålsenliga begrepp. Eleven kan mångsidigt beskriva sina läs-, lyssnar- och tittarupplevelser och reflektera över dem.
Att producera texter							
M9 uppmuntra eleven att uttrycka upplevelser, tankar och åsikter och stärka elevens positiva bild av sig själv som textproducent	13	Eleven lär sig uttrycka sina upplevelser, tankar och åsikter och stärker en positiv bild av sig själv som textproducent.	Förmåga att uttrycka upplevelser, tankar och åsikter samt utveckla färdigheter som textproducent	Eleven kan med hjälp av modeller eller stödfrågor producera texter där hen uttrycker sina tankar, upplevelser eller åsikter.	Eleven kan under handledning producera texter, där hen uttrycker sina upplevelser, tankar och åsikter på ett begripligt sätt.	Eleven kan producera texter som förmedlar hens upplevelser, tankar och åsikter. Eleven kan redogöra för sina styrkor och utvecklingsområde	Eleven kan mångsidigt och smidigt producera texter där hen uttrycker sina upplevelser, tankar och åsikter. Eleven kan på ett realistiskt sätt

Mål för undervisningen	Innehåll	Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen	Föremål för bedömning	Kunskapskrav för vitsordet 5	Kunskapskrav för vitsordet 7	Kunskapskrav för vitsordet 8	Kunskapskrav för vitsordet 9
				Eleven kan under handledning nämna något enskilt utvecklingsområde som textproducent.	Eleven kan beskriva sig själv som textproducent och nämna någon styrka och något utvecklingsområde.	n som textproducent.	utvärdera sig själv som textproducent.
M10 uppmuntra och handleda eleven att verbalisera sina tankar och att öva sig att producera berättande, beskrivande, instruerande och enkla ställningstagande texter, även i multimediala miljöer	I3	Eleven lär sig producera berättande, beskrivande, instruerande och enkla ställningstagande texter, även i multimediala miljöer.	Förmåga att behärska textgenrer	Eleven kan med hjälp av modeller eller stödfrågor producera enkla berättande texter om ett för hen bekant ämne.	Eleven kan under handledning producera berättande, beskrivande, instruerande texter samt använda några uttrycksätt som är typiska för dem.	Eleven kan under handledning använda uttrycksätt som är typiska för berättande, beskrivande, instruerande och enkla ställningstagande texter.	Eleven kan använda ändamålsenliga uttrycksätt som är typiska för berättande, beskrivande, instruerande och enkla ställningstagande texter.
M11 handleda eleven att vidareutveckla sin förmåga att skriva flytande för hand och digitalt och stärka färdigheterna i	I3	Eleven utvecklar sin förmåga att skriva flytande för hand och digitalt och stärker färdigheterna i rättstavning och de grundläggande	Förmåga att utveckla skrivfärdigheten och behärska skriftspråket	Eleven kan skriva korta begripliga och sammanhängande texter för hand och med hjälp av digitala verktyg.	Eleven kan skriva texter relativt smidigt både för hand och med hjälp av digitala verktyg.	Eleven kan skriva texter smidigt för hand och med hjälp av digitala verktyg. Eleven kan under handledning	Eleven kan skriva smidigt och tydligt för hand samt producera text med hjälp av digitala verktyg.

Mål för undervisningen	Innehåll	Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen	Föremål för bedömning	Kunskapskrav för vitsordet 5	Kunskapskrav för vitsordet 7	Kunskapskrav för vitsordet 8	Kunskapskrav för vitsordet 9
rättstavning och de grundläggande strukturerna i skriftspråket		strukturerna i skriftspråket.		Eleven kan använda enkel menings- och satsbyggnad samt slumpmässigt använda skiljetecken vid meningsgränser och versal i början av mening och i egennamn. Uttryckssättet har tydliga talspråkliga drag.	Eleven kan under handledning rubricera sin text samt formulera meningar och använda några olika satsstrukturer samt följa några av standardspråkets skriftspråksnormer .	rubricera och dela in sin text i stycken samt behärskar det centrala av standardspråkets skriftspråksnormer .	Eleven kan rubricera och dela in sin text i stycken på ett ändamålsenligt sätt samt behärskar standardspråkets skriftspråksnormer .
M12 sporra eleven att lära sig textproduktionsprocesser och förmåga att utvärdera sina egna texter, erbjuda möjligheter att producera text tillsammans, ta emot och ge konstruktiv respons, vägleda eleven att ta hänsyn till textmottagaren och att agera etiskt	I3	Eleven utvecklar sina textproduktionsprocesser och sin förmåga att producera text tillsammans, utvärdera sina egna och andras texter och ta emot respons på sina egna texter samt lär sig att agera etiskt på nätet med hänsyn till integritetsskydd och följa upphovsrättsliga normer.	Förmåga att behärska textproduktionsprocessen och att kommunicera på ett etiskt sätt	Eleven kan planera och producera text med hjälp av modeller eller stödfrågor. Eleven kan göra några ytliga iakttagelser om sin egen text.	Eleven kan under handledning planera och producera text individuellt och i grupp. Eleven kan under handledning göra iakttagelser om sin egen text. Hen kan ge knapphändig respons på andras texter. Eleven kan mekaniskt använda källor.	Eleven kan under handledning redigera sin text på basis av respons. Eleven kan utvärdera sina egna texter och ge och ta emot respons på texter. Eleven kan under handledning använda källor. Eleven följer upphovsrättsliga normer.	Eleven kan redigera struktur och språk i sin text. Eleven kan utvärdera sina egna texter och ta emot respons samt ge konstruktiv respons på andras texter. Eleven kan använda källor på ett ändamålsenligt sätt.

Mål för undervisningen	Innehåll	Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen	Föremål för bedömning	Kunskapskrav för vitsordet 5	Kunskapskrav för vitsordet 7	Kunskapskrav för vitsordet 8	Kunskapskrav för vitsordet 9
på nätet med hänsyn till integritetsskydd och följa upphovsrättsliga normer					Eleven kan under handledning följa upphovsrättsliga normer.		
Att förstå språk, litteratur och kultur							
M13 handleda eleven att stärka sin språkliga medvetenhet, väcka elevens intresse för att undersöka och observera språket och dess olika varianter samt ge eleven möjligheter att använda begrepp som beskriver språket och språkliga strukturer och hjälpa eleven att förstå betydelsen av språkliga val	14	Eleven lär sig att stärka sin språkliga medvetenhet, undersöka och observera språket och dess olika varianter samt använda begrepp som beskriver språket och språkliga strukturer samt lär sig förstå betydelsen av språkliga val.	Utveckla förmågan att observera språk	Eleven kan göra slumpmässiga iakttagelser om några språkliga situationer. Eleven kan nämna några drag och strukturer i språk och text.	Eleven kan göra iakttagelser om olika språkliga situationer. Eleven kan nämna flera drag och strukturer i språk och text.	Eleven kan göra iakttagelser kring följderna av språkliga val i olika situationer. Eleven kan med hjälp av lämpliga begrepp beskriva drag och strukturer i språk och text som producerats i olika situationer.	Eleven kan mångsidigt reflektera kring följderna av språkliga val i förhållande till situationen och syftet med den. Eleven kan med hjälp av lämpliga begrepp mångsidigt beskriva språkliga och textuella drag och strukturer som producerats i olika situationer.
M14 sporra eleven att vidga sin textvärld och läsa litteratur som är	14	Eleven vidgar sin textvärld och läser litteratur som är riktad till barn och	Litteraturkunskap och en vidgad textvärld	Eleven har läst något kort skönlitterärt verk och faktabok som	Eleven har läst en del av de skönlitterära eller facklitterära verk	Eleven har läst de skönlitterära och facklitterära verk	Eleven kan välja texter att läsa som är nya för hen.

Mål för undervisningen	Innehåll	Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen	Föremål för bedömning	Kunskapskrav för vitsordet 5	Kunskapskrav för vitsordet 7	Kunskapskrav för vitsordet 8	Kunskapskrav för vitsordet 9
riktad till barn och unga och uppmuntra eleven att läsa och reflektera kring sina läsoplevelser samt att aktivt använda sig av bibliotek		unga samt lär sig att använda bibliotek.		är lämplig för hens ålder.	man kommit överens om. Eleven håller sig till välbekanta textgenrer. Eleven kan använda bibliotekstjänster under handledning.	man kommit överens om. Eleven kan välja olika texter att läsa som är lämpliga för hens ålder. Eleven kan använda bibliotekstjänster självständigt.	Eleven kan använda bibliotekstjänster mångsidigt.
M15 stärka elevens språkliga och kulturella identitet(er), handleda eleven att lära känna och värdesätta olika kulturer och språk, väcka elevens intresse för de nordiska gransspråken och erbjuda eleven möjlighet att bekanta sig med ett mångsidigt medie- och kulturutbud och att själv medverka	14	Eleven utvecklar sin(a) språklig(a) och kulturella identitet(er) och lär sig att värdesätta olika kulturer och språk samt lär sig att använda medier och kulturutbud.	Att utveckla språklig och kulturell medvetenhet	Eleven kan under handledning nämna några likheter och skillnader i språk och kultur. Eleven kan nämna några språk som talas i de nordiska länderna. Eleven kan berätta om sin egen användning av medier och kulturtjänster.	Eleven kan nämna flera likheter och skillnader i språk och kultur. Eleven kan nämna flera språk som talas i de nordiska länderna och hör skillnaden mellan några av dem. Eleven kan beskriva medie- och kulturutbud som intresserar hen själv.	Eleven kan under handledning jämföra likheter och skillnader i språk och kultur. Eleven kan identifiera språk som talas i de nordiska länderna. Eleven kan beskriva mediernas och kulturens roll i den egna vardagen.	Eleven kan reflektera kring likheter och skillnader i språk och kultur. Eleven kan jämföra likheter och skillnader i de nordiska gransspråken. Eleven kan reflektera över medie- och kulturutbudets betydelse mer omfattande än enbart utgående

Mål för undervisningen	Innehåll	Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen	Föremål för bedömning	Kunskapskrav för vitsordet 5	Kunskapskrav för vitsordet 7	Kunskapskrav för vitsordet 8	Kunskapskrav för vitsordet 9
i kulturproduktioner							från sin egen erfarenhet.

Saamen kieli ja kirjallisuus

Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohteet	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
Vuorovaikutustilanteissa toimiminen							
T1 rohkaista ja ohjata oppilasta vuorovaikutustaitojen kehittämiseen luomalla tilaisuuksia keskusteluun ja eettisten kysymysten pohdintaan	S1	Oppilas vahvistaa taitoa toimia erilaisissa vuorovaikutustilanteissa ja taitoa ilmaista mielipiteensä.	Toiminta vuorovaikutustilanteissa	Oppilas osaa toimia itselleen tutuissa ja epämuodollisissa vuorovaikutustilanteissa. Oppilas osaa ilmaista ajatuksiaan vastaamalla esitettyihin kysymyksiin.	Oppilas osaa toimia tavanomaisissa vuorovaikutustilanteissa. Oppilas osaa ilmaista ajatuksiaan ja mielipiteitään.	Oppilas osaa toimia erilaisissa vuorovaikutustilanteissa. Oppilas osaa ilmaista ajatuksiaan ja mielipiteitään sekä esittää mielipiteilleen joitakin perusteluja.	Oppilas osaa toimia rakentavasti monenlaisissa vuorovaikutustilanteissa. Oppilas osaa ilmaista mielipiteitään ja perustella niitä tilanteeseen sopivalla tavalla.
T2 innostaa oppilasta	S1	Oppilas oppii huomaamaan	Ryhmäviestinnän taidot	Oppilas osaa kuunnella muita ja	Oppilas osaa käyttää erilaisia	Oppilas osaa hyödyntää	Oppilas osaa mukauttaa

Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohteet	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
vahvistamaan taitoa toimia rakentavasti erilaisissa viestintätilanteissa sanallisesti ja ei-sanallisesti sekä ohjata oppilasta huomioimaan viestinnässään vastaanottajan tarpeita ja omien kielellisten valintojen vaikutusta		omien kielellisten ja viestinnällisten valintojen vaikutuksia ryhmäviestintätilanteissa ja ottamaan muut ryhmän jäsenet huomioon.		osallistuu keskusteluun asiallisesti.	kielellisiä keinoja osallistuessaan keskusteluun ryhmätilanteessa. Oppilas osaa mukauttaa viestintäänsä jonkin verran tilanteeseen sopivaksi.	kielellisten keinojen lisäksi äänenkäytön, viestien kohdentamisen ja kontaktinoton taitoja erilaisissa ryhmätilanteissa. Oppilas osaa mukauttaa viestintäänsä ryhmätilanteeseen sopivaksi ja ottaa muut osallistujat huomioon.	kielellisiä ja viestinnällisiä keinojaan tilanteeseen sopivalla tavalla. Oppilas osaa toimia rakentavasti ryhmässä ja ottaa muiden näkemykset huomioon keskustellessaan.
T3 tukea oppilaan myönteisen viestijäkuvan rakentumista sekä ohjata oppilasta tunnistamaan tilaisuudet käyttää saamen kielen taitoaan	S1	Oppilas oppii käyttämään luovuuttaan ja ilmaisemaan itseään monipuolisesti erilaisissa viestintä- ja esitystilanteissa sekä tunnistamaan tilaisuudet käyttää saamen kielen taitoaan.	Esiintymisen taidot ja saamen kielen taidon hyödyntäminen	Oppilas osaa pitää lyhyen ja yksinkertaisen puhe-esityksen konkreettisesta, itselleen tutusta aiheesta apukysymysten avulla. Oppilas osaa ilmaista itseään ohjatusti.	Oppilas osaa pitää lyhyen valmistellun puhe-esityksen itselleen tutusta aiheesta. Oppilas osaa ilmaista itseään ymmärrettävästi.	Oppilas osaa pitää lyhyen valmistellun puhe-esityksen. Oppilas osaa asettaa ohjatusti itselleen tavoitteita hyödyntää saamen kielen taitoaan.	Oppilas osaa pitää valmistellun puhe-esityksen. Oppilas osaa asettaa itselleen tavoitteita hyödyntää saamen kielen taitoaan.

Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohteet	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
Tekstien tulkitseminen							
T4 ohjata oppilasta lukutaidon sujuvoittamiseen ja käyttämään tekstin ymmärtämisen strategioita sekä havainnoimaan ja arvioimaan omaa lukemistaan	S2	Oppilas sujuvoittaa lukemistaan ja oppii käyttämään tekstin ymmärtämisen strategioita sekä tarkkailemaan ja arvioimaan omaa lukemistaan.	Lukutaidon kehittyminen	Oppilas osaa lukea rakenteeltaan ja kieleltään yksinkertaisia tekstejä hitaasti. Oppilas osaa nimetä jonkin yksittäisen kehittämiskohteen sa lukijana.	Oppilas osaa lukea rakenteeltaan ja kieleltään yksinkertaisia tekstejä melko sujuvasti. Oppilas osaa käyttää ohjatusti jotakin yksinkertaista tekstinymmärtämisen perusstrategiaa. Oppilas osaa ohjatusti arvioida omaa lukemistaan.	Oppilas osaa lukea ikätasolleen sopivia tekstejä sujuvasti. Oppilas osaa käyttää tavallisimpia tekstinymmärtämisen perusstrategioita. Oppilas osaa arvioida omaa lukemistaan.	Oppilas osaa käyttää tekstinymmärtämisen perusstrategioita monipuolisesti ja tarkoituksenmukaisesti.
T5 ohjata oppilasta laajentamaan sana- ja käsitevarantoa sekä tekstin käsitteiden ymmärtämistä	S2	Oppilas kehittää tekstien erittelyn, arvioinnin ja tulkitsemisen taitoja ja laajentaa sana- ja käsitevarantoaan.	Tekstien erittely ja ymmärtäminen	Oppilas osaa selostaa jotakin tekstin sisällöstä apukysymysten avulla. Oppilas osaa tunnistaa teksteistä itselleen	Oppilas osaa erottaa tekstin pääasioita ja nimetä ohjatusti tekstin jonkin tavoitteen. Oppilas osaa ohjatusti päätellä itselleen uusien	Oppilas osaa tehdä ohjatusti havaintoja tekstin rakentamista merkityksistä ja pohtia sen tavoitteita. Oppilas osaa päätellä itselleen	Oppilas osaa tehdä havaintoja tekstin rakentamista merkityksistä ja pohtia sen tavoitteita.

Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohteet	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
				uusien sanojen ja käsitteiden.	sanojen ja käsitteiden merkityksiä.	uusien sanojen ja käsitteiden merkityksiä.	
T6 ohjata oppilasta tiedonhankintaan, monipuolisten tiedonlähteiden käyttöön ja tiedon luotettavuuden arviointiin sekä kiinnittämään huomiota saamenkielisten alkuperäistekstien kulttuurisidonnaisiin ominaispiirteisiin	S2	Oppilas oppii hankkimaan tietoa, käyttämään monipuolisia tiedonlähteitä ja arvioimaan tiedon luotettavuutta sekä kiinnittämään huomiota saamenkielisten alkuperäistekstien kulttuurisidonnaisiin ominaispiirteisiin.	Tiedonhankintataidot ja lähdekriittisyys	Oppilas osaa etsiä ohjatusti yksittäisiä tietoja annetuista lähteistä. Oppilas osaa ohjatusti tunnistaa joitakin saamenkielisten alkuperäistekstien ominaispiirteitä.	Oppilas osaa käyttää lähteenä eri tekstiympäristöjä sekä hakea ohjatusti tietoa niistä. Oppilas osaa ohjatusti tehdä havaintoja käyttämiensä lähteiden luotettavuudesta. Oppilas osaa tunnistaa joitakin saamenkielisten alkuperäistekstien ominaispiirteitä.	Oppilas osaa käyttää erilaisia lähteitä sekä hakea tietoa niistä. Oppilas osaa nimetä joitakin lähteiden luotettavuuteen liittyviä piirteitä. Oppilas osaa tunnistaa saamenkielisten alkuperäistekstien ominaispiirteitä.	Oppilas osaa käyttää monipuolisesti erilaisia lähteitä. Oppilas osaa pohtia saamenkielisten alkuperäistekstien ominaispiirteitä.
Tekstien tuottaminen							
T7 kannustaa oppilasta kielentämään ajatuksiaan ja harjoittelemaan	S3	Oppilas oppii tuottamaan kertovia, kuvaavia, ohjaavia ja yksinkertaisia	Tekstilajien hallinta	Oppilas osaa tuottaa mallien tai apukysymysten avulla yksinkertaisia	Oppilas osaa tuottaa ohjatusti kertovia, kuvaavia ja ohjaavia tekstejä sekä	Oppilas osaa ohjatusti käyttää kertoville, kuvaaville, ohjaaville ja	Oppilas osaa käyttää tarkoituksenmukaisesti kertoville, kuvaaville,

Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohteet	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
kertovien, kuvaavien, ohjaavien ja yksinkertaisten kantaa ottavien tekstien tuottamista, myös monimediaisissa ympäristöissä		kantaa ottavia tekstejä, myös monimediaisissa ympäristöissä.		kertovia tekstejä itselleen tutuista aiheista.	käyttää joitakin niille tyypillisiä ilmaisutapoja.	yksinkertaisille kantaa ottaville teksteille tyypillisiä ilmaisutapoja.	ohjaaville ja yksinkertaisille kantaa ottaville teksteille tyypillisiä ilmaisutapoja.
T8 ohjata oppilasta edistämään käsikirjoittamisen ja näppäintaitojen sujuvoitumista ja vahvistamaan kirjoitetun kielen ja tekstien rakenteiden ja oikeinkirjoituksen hallintaa	S3	Oppilas sujuvoittaa käsin kirjoittamista ja näppäintaitoja sekä vahvistaa kirjoitetun kielen ja tekstien rakenteiden ja oikeinkirjoituksen hallintaa.	Kirjoitustaidon kehittäminen ja kirjoitetun kielen hallinta	Oppilas osaa kirjoittaa käsin sekä tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntäen lyhyitä yhtenäisiä tekstejä, joista saa selvää. Oppilas osaa käyttää yksinkertaisia virke- ja lauserakenteita sekä käyttää satunnaisesti virkkeen lopetusmerkkejä ja isoa alkukirjainta virkkeen alussa ja erisnimissä.	Oppilas osaa kirjoittaa tekstejä melko sujuvasti sekä käsin kirjoittaen että tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntäen. Oppilas osaa ohjatusti otsikoida tekstinsä, muotoilla virkkeitä ja käyttää muutamia erilaisia lauserakenteita sekä noudattaa joitakin kirjoitetun yleiskielen käytänteitä.	Oppilas osaa kirjoittaa tekstejä sujuvasti sekä käsin että tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntäen. Oppilas osaa ohjatusti otsikoida ja jaksottaa tekstinsä sekä hallitsee keskeiset kirjoitetun yleiskielen käytänteet.	Oppilas osaa kirjoittaa sujuvasti ja selkeästi käsin sekä tuottaa tekstiä tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntäen. Oppilas osaa otsikoida ja jaksottaa tekstinsä tarkoituksenmukaisella tavalla sekä hallitsee kirjoitetun yleiskielen käytänteitä.

Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohteet	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
T9 kannustaa oppilasta kehittämään tekstin tuottamisen prosesseja ja taitoa arvioida omia tekstejä, tarjota mahdollisuuksia rakentavan palautteen antamiseen ja saamiseen, ohjata ottamaan huomioon tekstin vastaanottaja sekä toimimaan eettisesti verkossa yksityisyyttä ja tekijänoikeuksia kunnioittaen	S3	Oppilas kehittää tekstin tuottamisen prosessejaan sekä taitoaan arvioida omia tekstejään ja ottaa vastaan palautetta omista teksteistään. Hän oppii toimimaan eettisesti verkossa yksityisyyttä ja tekijänoikeuksia kunnioittaen.	Tekstin tuottamisen prosessin hallinta ja eettinen viestintä	Oppilas osaa ideoida ja tuottaa tekstiä mallien tai apukysymysten avulla. Oppilas osaa tehdä joitakin pintatason havaintoja omasta tekstistään.	Oppilas osaa ohjatusti suunnitella ja tuottaa tekstiä. Oppilas osaa tehdä ohjatusti havaintoja omasta tekstistään. Oppilas osaa käyttää mekaanisesti lähteitä. Oppilas noudattaa ohjatusti tekijänoikeuksia.	Oppilas osaa ohjatusti muokata tekstiään palautteen pohjalta. Oppilas osaa arvioida omia tekstejään sekä antaa ja vastaanottaa palautetta teksteistä. Oppilas osaa ohjatusti käyttää lähteitä. Oppilas noudattaa tekijänoikeuksia.	Oppilas osaa muokata tekstinsä rakennetta ja kieltä. Oppilas osaa arvioida omia tekstejään ja vastaanottaa palautetta sekä antaa rakentavaa palautetta muiden teksteistä. Oppilas osaa käyttää lähteitä tarkoituksenmukaisella tavalla.
Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen							
T10 ohjata oppilasta vahvistamaan kielitietoisuuttaan, innostaa häntä tutkimaan ja tarkkailemaan kieltä ja sen eri variantteja sekä käyttämään	S4	Oppilas oppii vahvistamaan kielitietoisuuttaan, tutkimaan ja tarkkailemaan kieltä ja sen eri variantteja sekä käyttämään	Kielen tarkastelun kehittyminen	Oppilas osaa ohjatusti tunnistaa tilaisuudet käyttää saamen kieltä. Oppilas osaa nimetä joitakin kielen ja tekstien	Oppilas osaa tehdä havaintoja erilaisista saamen kielen käyttötilanteista. Oppilas osaa nimetä useita	Oppilas osaa tunnistaa tilaisuudet käyttää saamen kieltä ja tehdä havaintoja kielellisten valintojen	Oppilas osaa tehdä monipuolisia havaintoja kielellisten valintojen vaikutuksista suhteessa

Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohteet	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
variantteja, ohjata tunnistamaan tilaisuudet käyttää saamen kieltä ja ymmärtämään kielellisten valintojen vaikutuksia		käsitteitä, joiden avulla kielestä ja sen rakenteista puhutaan. Hän oppii ymmärtämään kielellisten valintojen vaikutuksia.		piirteitä ja rakenteita.	kielen ja tekstien piirteitä ja rakenteita.	vaikutuksista eri tilanteissa. Oppilas osaa kuvailla sopivien käsitteiden avulla erilaisissa tilanteissa tuotettujen tekstien ja kielen piirteitä.	kielenkäyttötilanteen tavoitteeseen. Oppilas osaa luoda saamen kielen käyttötilanteita. Oppilas osaa kuvailla sopivien käsitteiden avulla monipuolisesti erilaisissa tilanteissa tuotettujen tekstien ja kielen piirteitä.
T11 tukea oppilasta kielellisen ja kulttuurisen identiteetin rakentamisessa ja oman perinteen arvostamisessa sekä saamen kielen/kielten merkityksen ymmärtämisessä itselleen ja yhteisölleen	S4	Oppilas oppii kehittämään omaa kielellistä ja kulttuurista identiteettiään ja oppii arvostamaan saamen kielen/kielten merkitystä itselleen ja yhteisölleen.	Kielitietoisuuden ja kulttuurin tuntemuksen kehittyminen	Oppilas osaa ohjatusti nimetä joitakin kielen ja kulttuuristen piirteiden yhtäläisyyksiä ja eroja. Oppilas osaa ohjatusti kuvata saamen kielen ja saamelaisen kulttuurin merkitystä arjessaan.	Oppilas osaa nimetä kielen ja kulttuuristen piirteiden yhtäläisyyksiä ja eroja. Oppilas osaa kuvata saamen kielen ja saamelaisen kulttuurin merkitystä arjessaan.	Oppilas osaa vertailla kielen ja kulttuuristen piirteiden yhtäläisyyksiä ja eroja. Oppilas osaa kertoa saamen kielen ja saamelaisen kulttuurin pääpiirteistä ja nimetä sen tavallisimpia	Oppilas osaa pohtia eri kielen ja kulttuuristen piirteiden yhtäläisyyksiä ja eroja. Oppilas osaa pohtia saamen kielen ja saamelaisen kulttuurin merkitystä omassa lähipiirissään.

Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohteet	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
						ilmenemismuotoja	
T12 kannustaa oppilasta laajentamaan tekstivalikoimaansa ja innostaa lukemaan ja arvostamaan saamenkielistä lasten- ja nuortenkirjallisuutta sekä ohjata media- ja kulttuuritarjonnan pariin ja tarjota tilaisuuksia kulttuurin tuottamiseen	S4	Oppilas laajentaa tekstivalikoimaansa ja lukee lapsille ja nuorille suunnattua kirjallisuutta sekä oppii käyttämään kirjastoa, media- ja kulttuuritarjontaa.	Saamenkielisen lasten- ja nuortenkirjallisuuden sekä media- ja kulttuuritarjonnan tuntemus	Oppilas on lukenut jonkin lyhyen kaunokirjallisen teoksen ja ikäkaudelleen sopivan tietokirjan.	Oppilas on lukenut osan sovitusta kaunokirjallisista ja tietoteoksista. Oppilas pitää itselleen tutuissa tekstilajeissa. Oppilas osaa käyttää kirjastopalveluja sekä media- ja kulttuuritarjontaa ohjatusti.	Oppilas on lukenut sovitut kaunokirjalliset ja tietoteokset. Oppilas osaa valita luettavakseen erilaisia ikäkaudelleen sopivia tekstejä. Oppilas osaa käyttää kirjastopalveluja sekä media- ja kulttuuritarjontaa itsenäisesti.	Oppilas osaa valita luettavakseen myös itselleen uudenlaisia tekstejä. Oppilas osaa käyttää kirjastopalveluja sekä media- ja kulttuuritarjontaa monipuolisesti.
Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena							
T13 innostaa oppilasta kehittämään ja monipuolistamaan eri oppiaineissa tarvittavaa ja saamelaiseen kulttuuriin liittyvää kieltä sekä	S5	Oppilas kehittää ja monipuolistaa eri oppiaineissa tarvittavaa ja saamelaiseen kulttuuriin liittyvää kieltä sekä hyödyntää	Eri oppiaineiden kielen havainnointi	Oppilas osaa tunnistaa ohjatusti joitakin piirteitä eri oppiaineiden tavasta käyttää kieltä.	Oppilas osaa tunnistaa joitakin piirteitä eri oppiaineiden tavasta käyttää kieltä.	Oppilas osaa tunnistaa eri oppiaineiden tapoja käyttää kieltä ja pystyy hyödyntämään kielitaitoaan oppimisessa.	Oppilas osaa pohtia eri oppiaineiden tapoja käyttää kieltä ja osaa hyödyntää kielitaitoaan kaikessa oppimisessa.

Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohteet	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
hyödyntämään taitoaan kaikessa oppimisessa		taitoaan kaikessa oppimisessa.					

Romanikieli ja kirjallisuus

Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohteet	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
Vuorovaikutustilanteissa toimiminen							
T1 rohkaista ja ohjata oppilasta vuorovaikutustaitojen kehittämiseen luomalla tilaisuuksia keskusteluun, arvostamaan omaa ilmaisuaan sekä antamaan ja vastaanottamaan palautetta	S1	Oppilas vahvistaa taitoaan toimia erilaisissa vuorovaikutustilanteissa ja taitoaan ilmaista mielipiteensä. Hän oppii antamaan ja vastaanottamaan palautetta.	Toiminta vuorovaikutustilanteissa	Oppilas osaa toimia itselleen tutuissa ja epämuodollisissa vuorovaikutustilanteissa. Oppilas osaa ilmaista ajatuksiaan vastaamalla esitettyihin kysymyksiin.	Oppilas osaa toimia tavanomaisissa vuorovaikutustilanteissa. Oppilas osaa ilmaista ajatuksiaan ja mielipiteitään.	Oppilas osaa toimia erilaisissa vuorovaikutustilanteissa. Oppilas osaa ilmaista ajatuksiaan ja mielipiteitään sekä esittää mielipiteilleen joitakin perusteluja.	Oppilas osaa toimia rakentavasti monenlaisissa vuorovaikutustilanteissa. Oppilas osaa ilmaista mielipiteitään ja perustella niitä tilanteeseen sopivalla tavalla.

Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohteet	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
						Oppilas osaa ottaa vastaan palautetta ja antaa niukkaa palautetta muille.	Oppilas osaa hyödyntää saamaansa palautetta ja antaa monipuolista palautetta muille.
T2 innostaa oppilasta vahvistamaan taitoa toimia rakentavasti erilaisissa viestintätilanteissa sekä ohjata oppilasta huomioimaan viestinnässään vastaanottajan tarpeita	S1	Oppilas oppii huomaamaan omien kielellisten ja viestinnällisten valintojen vaikutuksia ryhmäviestintätilanteissa ja ottamaan muut ryhmän jäsenet huomioon.	Ryhmäviestinnän taidot	Oppilas osaa kuunnella muita ja osallistuu keskusteluun asiallisesti.	Oppilas osaa käyttää erilaisia kielellisiä keinoja osallistuessaan keskusteluun ryhmätilanteessa. Oppilas osaa mukauttaa viestintäänsä jonkin verran tilanteeseen sopivaksi.	Oppilas osaa hyödyntää kielellisten keinojen lisäksi äänenkäytön, viestien kohdentamisen ja kontaktinoton taitoja erilaisissa ryhmätilanteissa. Oppilas osaa mukauttaa viestintäänsä ryhmätilanteeseen sopivaksi ja ottaa muut osallistujat huomioon.	Oppilas osaa mukauttaa kielellisiä ja viestinnällisiä keinojaan tilanteeseen sopivalla tavalla. Oppilas osaa toimia rakentavasti ryhmässä ja ottaa muiden näkemykset huomioon keskustellessaan.
T3 tukea oppilaan myönteisen viestijäkuvan rakentumista sekä ohjata oppilasta	S1	Oppilas oppii käyttämään luovuuttaan ja ilmaisemaan itseään	Oman viestinnän havainnointi ja romanikielen taidon hyödyntäminen	Oppilas osaa pitää lyhyen ja yksinkertaisen puhe-esityksen konkreettisesta,	Oppilas osaa pitää lyhyen valmistellun puhe-esityksen itselleen tutusta aiheesta.	Oppilas osaa pitää lyhyen valmistellun puhe-esityksen.	Oppilas osaa pitää valmistellun puhe-esityksen.

Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohteet	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
tunnistamaan tilaisuudet käyttää romanikielen taitoaan		monipuolisesti erilaisissa viestintä- ja esitystilanteissa sekä tunnistamaan tilaisuudet käyttää romanikielen taitoaan.		itselleen tutusta aiheesta apukysymysten avulla. Oppilas osaa ilmaista itseään ohjatusti.	Oppilas osaa ilmaista itseään ymmärrettävästi.	Oppilas osaa asettaa ohjatusti itselleen tavoitteita hyödyntää romanikielen taitoaan.	Oppilas osaa asettaa itselleen tavoitteita hyödyntää romanikielen taitoaan.
Tekstien tulkitseminen							
T4 ohjata oppilasta sujuvoittamaan lukutaitoaan, havainnoimaan lukemistaan ja tarkastelemaan monimuotoisia tekstejä, kehittämään kuullun ja luetun ymmärtämistä ja huomioimaan puhe- ja kirjakielen eroja	S2	Oppilas sujuvoittaa lukemistaan ja oppii käyttämään tekstin ymmärtämisen strategioita sekä tarkkailemaan ja arvioimaan omaa lukemistaan.	Lukutaidon kehittyminen	Oppilas osaa lukea rakenteeltaan ja kieleltään yksinkertaisia tekstejä hitaasti. Oppilas osaa nimetä jonkin yksittäisen kehittämiskohteen sa lukijana.	Oppilas osaa lukea rakenteeltaan ja kieleltään yksinkertaisia tekstejä melko sujuvasti. Oppilas osaa käyttää ohjatusti jotakin yksinkertaista tekstinymmärtämisen perusstrategiaa. Oppilas osaa ohjatusti arvioida omaa lukemistaan.	Oppilas osaa lukea ikätasolle sopivia tekstejä melko sujuvasti. Oppilas osaa käyttää tavallisimpia tekstinymmärtämisen perusstrategioita. Oppilas osaa arvioida omaa lukemistaan.	Oppilas osaa lukea ikätasolle sopivia tekstejä sujuvasti. Oppilas osaa käyttää tekstinymmärtämisen perusstrategioita monipuolisesti ja tarkoituksenmukaisesti.

Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohteet	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
T5 auttaa oppilasta laajentamaan sana- ja käsitevarantoaan sekä tekstin käsitteiden ymmärtämistä	S2	Oppilas kehittää tekstien erittelyn, arvioinnin ja tulkitsemisen taitoja ja laajentaa sana- ja käsitevarantoaan.	Tekstien erittely ja ymmärtäminen	Oppilas osaa selostaa jotakin tekstin sisällöstä apukysymysten avulla. Oppilas osaa tunnistaa teksteistä itselleen uusia sanoja ja käsitteitä.	Oppilas osaa erottaa tekstin pääasioita ja nimetä ohjatusti tekstin jonkin tavoitteen. Oppilas osaa ohjatusti päätellä itselleen uusien sanojen ja käsitteiden merkityksiä.	Oppilas osaa ohjatusti tehdä havaintoja tekstin rakentamista merkityksistä ja pohtia sen tavoitteita. Oppilas osaa päätellä itselleen uusien sanojen ja käsitteiden merkityksiä.	Oppilas osaa tehdä havaintoja tekstin rakentamista merkityksistä ja pohtia sen tavoitteita.
T6 opastaa oppilasta hankkimaan romanikielistä tietoa ja käyttämään monipuolisia tiedonlähteitä sekä arvioimaan tiedon luotettavuutta	S2	Oppilas oppii hankkimaan romanikielistä tietoa ja käyttämään monipuolisia tiedonlähteitä sekä arvioimaan tiedon luotettavuutta.	Tiedonhankintatavat ja lähdekriittisyys	Oppilas osaa etsiä ohjatusti yksittäisiä tietoja annetuista lähteistä.	Oppilas osaa käyttää lähteenä eri tekstiympäristöjä sekä hakea ohjatusti tietoa niistä. Oppilas osaa ohjatusti tehdä havaintoja käyttämiensä lähteiden luotettavuudesta.	Oppilas osaa käyttää erilaisia lähteitä sekä hakea tietoa niistä. Oppilas osaa nimetä joitakin lähteiden luotettavuuteen liittyviä piirteitä.	Oppilas osaa käyttää monipuolisesti erilaisia lähteitä.
Tekstien tuottaminen							

Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohteet	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
T7 kannustaa ja ohjata oppilasta kielentämään ajatuksiaan ja harjoittelemaan kertovien, kuvaavien, ohjaavien ja yksinkertaisten kantaa ottavien tekstien tuottamista, myös monimediaisissa ympäristöissä	S3	Oppilas oppii tuottamaan kertovia, kuvaavia, ohjaavia ja yksinkertaisia kantaa ottavia tekstejä, myös monimediaisissa ympäristöissä.	Tekstilajien hallinta	Oppilas osaa tuottaa mallien tai apukysymysten avulla yksinkertaisia kertovia tekstejä itselleen tutuista aiheista.	Oppilas osaa tuottaa ohjatusti kertovia, kuvaavia ja ohjaavia tekstejä sekä käyttää joitakin niille tyypillisiä ilmaisutapoja.	Oppilas osaa ohjatusti käyttää kertoville, kuvaaville, ohjaaville ja yksinkertaisille kantaa ottaville teksteille tyypillisiä ilmaisutapoja.	Oppilas osaa käyttää tarkoituksenmukaisesti kertoville, kuvaaville, ohjaaville ja yksinkertaisille kantaa ottaville teksteille tyypillisiä ilmaisutapoja.
T8 ohjata oppilasta edistämään käsikirjoittamisen ja näppäintaitojen sujuvoitumista ja vahvistamaan kirjoitetun kielen ja tekstien rakenteiden ja oikeinkirjoituksen hallintaa	S3	Oppilas sujuvoittaa käsin kirjoittamista ja näppäintaitoja sekä vahvistaa kirjoitetun kielen ja tekstien rakenteiden ja oikeinkirjoituksen hallintaa.	Kirjoitustaidon kehittyminen ja kirjoitetun kielen hallinta	Oppilas osaa kirjoittaa käsin sekä tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntäen lyhyitä yhtenäisiä tekstejä, joista saa selvää. Oppilas osaa käyttää yksinkertaisia virke- ja lauserakenteita sekä käyttää satunnaisesti virkkeen	Oppilas osaa kirjoittaa tekstejä melko sujuvasti sekä käsin kirjoittaen että tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntäen. Oppilas osaa ohjatusti otsikoida tekstinsä, muotoilla virkeitä ja käyttää muutamia erilaisia lauserakenteita sekä noudattaa	Oppilas osaa kirjoittaa tekstejä sujuvasti sekä käsin että tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntäen. Oppilas osaa ohjatusti otsikoida ja jaksottaa tekstinsä sekä hallitsee keskeiset kirjoitetun yleiskielen käytänteet.	Oppilas osaa kirjoittaa sujuvasti ja selkeästi käsin sekä tuottaa tekstiä tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntäen. Oppilas osaa jaksottaa ja jaksottaa tekstinsä tarkoituksenmukaisella tavalla sekä hallitsee kirjoitetun yleiskielen käytänteitä.

Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohteet	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
				lopetusmerkkejä ja isoa alkukirjainta virkkeen alussa ja erisnimissä.	joitakin kirjoitetun yleiskielen käytänteitä.		
T9 kannustaa oppilasta kehittämään tekstin tuottamisen prosesseja ja taitoa arvioida omia tekstejä, tarjota mahdollisuuksia rakentavan palautteen antamiseen ja saamiseen, ohjata ottamaan huomioon tekstin vastaanottaja sekä toimimaan eettisesti verkossa yksityisyyttä ja tekijänoikeuksia kunnioittaen	S3	Oppilas kehittää tekstin tuottamisen prosessejaan sekä taitoaan arvioida omia tekstejään ja ottaa vastaan palautetta omista teksteistään. Hän oppii toimimaan eettisesti verkossa yksityisyyttä ja tekijänoikeuksia kunnioittaen.	Tekstin tuottamisen prosessin hallinta ja eettinen viestintä	Oppilas osaa ideoida ja tuottaa tekstiä mallien tai apukysymysten avulla. Oppilas osaa tehdä joitakin pintatason havaintoja omasta tekstistään.	Oppilas osaa ohjatusti suunnitella ja tuottaa tekstiä. Oppilas osaa tehdä ohjatusti havaintoja omasta tekstistään. Oppilas osaa käyttää mekaanisesti lähteitä. Oppilas noudattaa ohjatusti tekijänoikeuksia.	Oppilas osaa ohjatusti muokata tekstiään palautteen pohjalta. Oppilas osaa arvioida omia tekstejään sekä antaa ja vastaanottaa palautetta teksteistä. Oppilas osaa ohjatusti käyttää lähteitä. Oppilas noudattaa tekijänoikeuksia.	Oppilas osaa muokata tekstinsä rakennetta ja kieltä. Oppilas osaa arvioida omia tekstejään ja vastaanottaa palautetta sekä antaa rakentavaa palautetta muiden teksteistä. Oppilas osaa käyttää lähteitä tarkoituksenmukaisella tavalla.
Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen							
T10 ohjata oppilasta	S4	Oppilas oppii vahvistamaan	Kielen tarkastelun kehittyminen	Oppilas osaa tehdä satunnaisia	Oppilas osaa tehdä havaintoja	Oppilas osaa tehdä havaintoja	Oppilas osaa pohtia kielellisten

Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohteet	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
vahvistamaan taitoaan havainnoida kieltä ja käyttää kieleen liittyviä käsitteitä		kielitietoisuuttaan, tutkimaan ja tarkkailemaan kieltä ja sen eri variantteja sekä käyttämään käsitteitä, joiden avulla kielestä ja sen rakenteista puhutaan. Hän oppii ymmärtämään kielellisten valintojen vaikutuksia.		havaintoja joistakin kielenkäyttötilanteista. Oppilas osaa nimetä joitakin kielen ja tekstien piirteitä ja rakenteita.	erilaisista kielenkäyttötilanteista. Oppilas osaa nimetä useita kielen ja tekstien piirteitä ja rakenteita.	kielellisten valintojen vaikutuksista eri tilanteissa. Oppilas osaa kuvailla sopivien käsitteiden avulla erilaisissa tilanteissa tuotettujen tekstien ja kielen piirteitä.	valintojen vaikutuksia. Oppilas osaa kuvailla sopivien käsitteiden avulla monipuolisesti erilaisissa tilanteissa tuotettujen tekstien ja kielen piirteitä.
T11 tukea oppilasta oman kulttuurisen ja kielellisen identiteetin vahvistamisessa ja romanien kulttuuriperinteen ja historian tuntemisessa sekä romanikielen merkityksen ymmärtämisessä oppilaalle itselleen ja yhteisölleen	S4	Oppilas oppii kehittämään omaa kielellistä ja kulttuurista identiteettiään ja oppii arvostamaan romanikielen merkitystä itselleen ja yhteisölleen.	Kielitietoisuuden ja kulttuurin tuntemuksen kehittyminen	Oppilas osaa ohjatusti nimetä joitakin kielten ja kulttuuristen piirteiden yhtäläisyyksiä ja eroja. Oppilas osaa ohjatusti kuvata romanikielen ja -kulttuurin merkitystä arjessaan.	Oppilas osaa nimetä kielten ja kulttuuristen piirteiden yhtäläisyyksiä ja eroja. Oppilas osaa kuvata romanikielen ja -kulttuurin merkitystä arjessaan.	Oppilas osaa ohjatusti vertailla kielten ja kulttuuristen piirteiden yhtäläisyyksiä ja eroja. Oppilas osaa kertoa romanikielen ja -kulttuurin pääpiirteistä ja nimetä sen tavallisimpia	Oppilas osaa pohtia eri kielten ja kulttuuristen piirteiden yhtäläisyyksiä ja eroja. Oppilas osaa pohtia romanikielen ja -kulttuurin merkitystä omassa lähipiirissään.

Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohteet	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
						ilmenemismuotoja	
T12 kannustaa oppilasta monimuotoisen kulttuuritarjonnan pariin ja tarjota tilaisuuksia kulttuurin tuottamiseen	S4	Oppilas laajentaa tekstivalikoimaansa ja oppii käyttämään kirjastoa sekä media- ja kulttuuritarjontaa.	Lasten- ja nuortenkirjallisuuden sekä kirjaston ja media- ja kulttuuritarjonnan tuntemus	Oppilas on lukenut jonkin lyhyen kokonaisen kaunokirjallisen tekstin tai tietotekstin.	Oppilas on lukenut osan sovitusta kaunokirjallisista ja tietoteoksista. Oppilas pitää itselleen tutuissa tekstilajeissa. Oppilas osaa käyttää, media- ja kulttuuritarjontaa ohjatusti.	Oppilas on lukenut sovitut kaunokirjalliset ja tietoteokset. Oppilas osaa valita luettavakseen erilaisia ikäkaudelleen sopivia tekstejä. Oppilas osaa käyttää kirjastopalveluja sekä media- ja kulttuuritarjontaa itsenäisesti.	Oppilas osaa valita luettavakseen myös itselleen uudenlaisia tekstejä. Oppilas osaa käyttää kirjastopalveluja sekä media- ja kulttuuritarjontaa monipuolisesti.

Viittomakieli ja kirjallisuus

Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohteet	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
Vuorovaikutuksessa toimiminen							

Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohteet	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
T1 ohjata ja rohkaista oppilasta vuorovaikutustaitojen kehittämiseen sekä toimimiseen erilaisissa vuorovaikutustilan teissa sekä ohjata oppilasta vahvistamaan taitoa toimia viittomakielisessä ja monikielisessä yhteisössä, myös draaman toimintamuotoja käyttäen	S1	Oppilas vahvistaa taitoaan toimia erilaisissa vuorovaikutustilan teissa ja taitoaan ilmaista mielipiteensä.	Toiminta vuorovaikutustilan teissa	Oppilas osaa toimia itselleen tutuissa ja epämuodollisissa vuorovaikutustilan teissa. Oppilas osaa ilmaista ajatuksiaan vastaamalla esitettyihin kysymyksiin.	Oppilas osaa toimia tavanomaisissa vuorovaikutustilan teissa. Oppilas osaa ilmaista ajatuksiaan ja mielipiteitään.	Oppilas osaa toimia erilaisissa vuorovaikutustilan teissa. Oppilas osaa ilmaista ajatuksiaan ja mielipiteitään sekä esittää mielipiteilleen joitakin perusteluja.	Oppilas osaa toimia rakentavasti monenlaisissa vuorovaikutustilan teissa. Oppilas osaa ilmaista mielipiteitään ja perustella niitä tilanteeseen sopivalla tavalla.
T2 rohkaista oppilasta monipuolistamaan ilmaisuaan ja kehittämään myönteistä viestijäkuvaansa sekä ohjata häntä havainnoimaan omaa vuorovaikutus- ja ilmaisukykyään	S1	Oppilas oppii havainnollistamaan ja elävöittämään esitystään tutustumalla viittomakielen erilaisiin ilmaisukeinoihin ja improvisaation perusasioihin.	Ilmaisun kehittyminen	Oppilas osaa pitää lyhyen ja yksinkertaisen esityksen konkreettisesta, itselleen tutusta aiheesta apukysymysten avulla.	Oppilas osaa pitää lyhyen valmistellun esityksen itselleen tutusta aiheesta. Oppilas osaa käyttää joitakin kokonaisilmaisun keinoja esiintyessään.	Oppilas osaa pitää lyhyen valmistellun esityksen. Oppilas osaa käyttää kokonaisilmaisun keinoja esiintyessään.	Oppilas osaa pitää valmistellun puheesityksen. Oppilas osaa käyttää monipuolisesti kokonaisilmaisun keinoja esiintyessään.

Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohteet	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
				Oppilas osaa ilmaista itseään ymmärrettävästi.			
Tekstien tulkitseminen							
T3 ohjata oppilasta ymmärtämään ja tulkitsemaan monimuotoisia tekstejä sekä ohjata keskustelemaan niistä käsite- ja viittomavarantoaan laajentaen	S2	Oppilas harjaantuu tulkitsemaan monipuolisesti esityksiä ja erityyppisiä viitottuja, suomenkielisiä ja kuvallisia tekstejä visuaalista lukutaitoaan kehittäen sekä laajentaa käsite- ja viittomavarantoaan.	Tekstien erittely ja tulkinta	Oppilas osaa selostaa jotakin tekstin sisällöstä apukysymysten avulla. Oppilas osaa tunnistaa teksteistä itselleen uusia viittomia ja käsitteitä.	Oppilas osaa erottaa tekstin pääasioita ja nimetä ohjatusti tekstin jonkin tavoitteen. Oppilas osaa ohjatusti päätellä itselleen uusien viittomien ja käsitteiden merkityksiä.	Oppilas osaa ohjatusti tehdä havaintoja tekstin rakentamista merkityksistä ja pohtia sen tavoitteita. Oppilas osaa päätellä itselleen uusien viittomien ja käsitteiden merkityksiä.	Oppilas osaa tehdä havaintoja tekstin rakentamista merkityksistä ja pohtia sen tavoitteita.
T4 ohjata oppilasta käyttämään erilaisia tekstiympäristöjä tiedonhankinnassa ja tulkitsemisessa sekä arvioimaan	S2	Oppilas oppii hankkimaan tietoa, käyttämään monipuolisia tiedonlähteitä ja arvioimaan tiedon luotettavuutta.	Tiedonhankintatavat ja lähdekriittisyys	Oppilas osaa etsiä ohjatusti yksittäisiä tietoja annetuista lähteistä.	Oppilas osaa käyttää lähteenä eri tekstiympäristöjä sekä hakea ohjatusti tietoa niistä.	Oppilas osaa käyttää erilaisia lähteitä sekä hakea tietoa niistä. Oppilas osaa nimetä joitakin lähteiden	Oppilas osaa käyttää monipuolisesti erilaisia lähteitä.

Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohteet	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
tiedon luotettavuutta		Hän oppii tarkkailemaan ja arvioimaan omaa ymmärtämistapaa ns.			Oppilas osaa ohjatusti tehdä havaintoja käyttämiensä lähteiden luotettavuudesta.	luotettavuuteen liittyviä piirteitä.	
Tekstien tuottaminen							
T5 kannustaa oppilasta kehittämään kielen perusrakenteiden tuntemusta ja tekstin tuottamisen prosesseja	S3	Oppilas oppii tuottamaan kertovia, kuvaavia, ohjaavia ja yksinkertaisia kantaa ottavia tekstejä, myös monimediaisissa ympäristöissä.	Tekstilajien hallinta	Oppilas osaa tuottaa mallien tai apukysymysten avulla yksinkertaisia kertovia tekstejä itselleen tutuista aiheista.	Oppilas osaa tuottaa ohjatusti kertovia, kuvaavia ja ohjaavia tekstejä sekä käyttää joitakin niille tyypillisiä ilmaisutapoja.	Oppilas osaa ohjatusti käyttää kertoville, kuvaaville, ohjaaville ja yksinkertaisille kantaa ottaville teksteille tyypillisiä ilmaisutapoja.	Oppilas osaa käyttää tarkoituksenmukaisesti kertoville, kuvaaville, ohjaaville ja yksinkertaisille kantaa ottaville teksteille tyypillisiä ilmaisutapoja.
T6 rohkaista oppilasta kokemusten ja ajatusten ilmaisemiseen erilaisissa viestintäympäristöissä, tarjota tilaisuuksia kertoa ja selostaa tapahtumia,	S3	Oppilas oppii ilmaisemaan kokemuksiaan, ajatuksiaan ja mielipiteitään ja vahvistaa myönteistä kuvaa itsestään tekstien tuottajana. Hän oppii elävöittämään	Kokemusten, ajatusten ja mielipiteiden ilmaiseminen sekä tekstin tuottamisen taitojen kehittäminen	Oppilas osaa tuottaa mallien tai apukysymysten avulla tekstejä, joissa hän ilmaisee ajatuksiaan, kokemuksiaan tai mielipiteitään.	Oppilas osaa ohjatusti tuottaa tekstejä, joissa hän ilmaisee kokemuksiaan, ajatuksiaan ja mielipiteitään ymmärrettävästi. Oppilas osaa kuvata itseään	Oppilas osaa tuottaa ajatuksiaan, kokemuksiaan ja mielipiteitään ilmaisevia tekstejä. Oppilas osaa eritellä vahvuuksiaan ja	Oppilas osaa tuottaa monipuolisesti ja sujuvasti kokemuksiaan, ajatuksiaan ja mielipiteitään ilmaisevia tekstejä.

Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohteet	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
kuvata ilmiöitä ja esittää omia näkemyksiään erilaisten esitysten ja esitelmien avulla yksin ja yhteisöllisesti		tekstiä ja pohtimaan viittomavalintojen, sanontojen ja viittomajärjestyksen yhteyttä tekstin merkityksiin. Oppilas oppii tekstin tuottamisen vaiheet: ideointi, suunnittelu, tekstin jäsentäminen ja muokkaaminen.		Oppilas osaa ohjatusti nimetä jonkin yksittäisen kehittämisskohteen tekstin tuottajana.	tekstin tuottajana ja nimetä jonkin vahvuuden ja kehittämisskohteen.	kehittämisskohteiden tekstin tuottajana.	Oppilas osaa arvioida realistisesti itseään tekstin tuottajana.
T7 ohjata oppilasta toimimaan eettisesti verkossa yksityisyyttä ja tekijänoikeuksia kunnioittaen	S3	Oppilas harjaantuu viittomiseen ja tekstin tuottamisen prosessin eri vaiheisiin tietoa- ja viestintäteknologioita hyödyntäen. Hän oppii toimimaan eettisesti verkossa yksityisyyttä ja tekijänoikeuksia kunnioittaen.	Tekstin tuottamisen prosessin hallinta ja eettinen viestintä	Oppilas osaa ideoida ja tuottaa tekstiä mallien tai apukysymysten avulla. Oppilas osaa tehdä joitakin pintatason havaintoja omasta tekstistään.	Oppilas osaa ohjatusti suunnitella ja tuottaa tekstiä. Oppilas osaa tehdä ohjatusti havaintoja omasta tekstistään. Oppilas noudattaa ohjatusti tekijänoikeuksia.	Oppilas osaa ohjatusti muokata tekstiään palautteen pohjalta. Oppilas osaa arvioida omia tekstejään. Oppilas osaa ohjatusti käyttää lähteitä.	Oppilas osaa muokata tekstinsä rakennetta ja kieltä. Oppilas osaa käyttää lähteitä tarkoituksenmukaisella tavalla.

Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohteet	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
						Oppilas noudattaa tekijänoikeuksia.	
Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen							
T8 ohjata oppilasta vahvistamaan kielitietoisuuttaan , innostaa häntä tutkimaan ja tarkkailemaan kieltä ja sen eri variantteja ja harjaannuttaa oppilasta käyttämään käsitteitä, joiden avulla kielestä ja sen rakenteista voidaan keskustella	S4	Oppilas oppii vahvistamaan kielitietoisuuttaan ja tarkastelemaan kielen ilmiöitä sekä ymmärtämään viittoman osat, ajan ja lukumäärien ilmaisemisen tavat.	Kielen tarkastelun kehittyminen	Oppilas osaa tehdä satunnaisia havaintoja joistakin kielenkäyttötilanteista. Oppilas osaa nimetä joitakin kielen ja tekstien piirteitä ja rakenteita.	Oppilas osaa tehdä havaintoja erilaisista kielenkäyttötilanteista. Oppilas osaa nimetä useita kielen ja tekstien piirteitä.	Oppilas osaa tehdä havaintoja kielellisten valintojen vaikutuksista eri tilanteissa. Oppilas osaa kuvailla sopivien käsitteiden avulla erilaisissa tilanteissa tuotettujen tekstien ja kielen piirteitä.	Oppilas osaa tehdä monipuolisia havaintoja kielellisten valintojen vaikutuksista suhteessa kielenkäyttötilanteen tavoitteeseen. Oppilas osaa kuvailla monipuolisesti sopivien käsitteiden avulla erilaisissa tilanteissa tuotettujen tekstien ja kielen piirteitä.
T9 rohkaista oppilasta vahvistamaan kielellistä ja kulttuurista	S4	Oppilas oppii syventämään viittomakielisen vuorovaikutuksen osaamistaan ja	Kielitietoisuuden ja kulttuurin tuntemuksen kehittyminen	Oppilas osaa ohjatusti nimetä joitakin kielten ja kulttuuristen piirteiden	Oppilas osaa nimetä useita kielten ja kulttuuristen piirteiden	Oppilas osaa ohjatusti vertailla viittomakieliä puhuttuihin kieliin.	Oppilas osaa pohtia eri kielten ja kulttuuristen piirteiden

Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohteet	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
identiteettiään ja ohjata arvostamaan muita kieliä ja kulttuureita, ohjata oppilasta monimuotoisen kulttuuritarjonnan pariin tarjoten tilaisuuksia osallistua itse niiden tuottamiseen sekä innostaa oppilasta seuraamaan ja arvostamaan lasten- ja nuortenkulttuuria		havainnoimaan viittomakielisen yhteisön käyttäytymisnormeja ja tapoja sekä osallistuu yhteisön kulttuuriperinteesen ja -toimintaan.		yhtäläisyyksiä ja eroja. Oppilas osaa kuvata median ja kulttuuripalvelujen käyttöä arjessaan.	yhtäläisyyksiä ja eroja. Oppilas osaa kuvata itseään kiinnostavaa media- ja kulttuuritarjontaa.	Oppilas osaa kuvata median ja kulttuurin roolia arjessaan.	yhtäläisyyksiä ja eroja. Oppilas osaa kuvata media- ja kulttuuritarjonnan merkitystä omaa kokemustaan laajemmin.
Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena							
T10 tarjota mahdollisuuksia harjoitella viittomakielen tulkkauksen käyttöä	S4	Oppilas oppii käyttämään viittomakielen tulkkausta.	Viittomakielen tulkkauksen kanssa toimiminen	Oppilas osaa ohjatusti käyttää viittomakielen tulkkausta.	Oppilas osaa käyttää viittomakielen tulkkausta asiallisesti mutta rajoitetusti.	Oppilas osaa käyttää viittomakielen tulkkausta tarkoituksenmukaisesti.	Oppilas osaa käyttää viittomakielen tulkkausta sujuvasti.
T11 rohkaista oppilasta kehittämään käsitteiden	S5	Oppilas oppii käyttämään erilaisia tekstejä, kuvia ja taulukoita	Eri oppiaineiden kielen havainnointi	Oppilas osaa mallien ja apukysymysten avulla havainnoida	Oppilas osaa ohjatusti havainnoida eri	Oppilas osaa havainnoida ja käyttää ohjatusti	Oppilas osaa havainnoida ja käyttää eri

Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohteet	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
ymmärtämistään eri oppiaineissa		materiaalina rikastuttaen viittomistoa ja antaen mahdollisuuksia hyödyntää viittomakieltä eri oppiaineissa.		eri oppiaineissa tarvittavaa kieltä.	oppiaineissa tarvittavaa kieltä.	eri oppiaineissa tarvittavaa kieltä.	oppiaineissa tarvittavaa kieltä.

Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus

Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohteet	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
Vuorovaikutustilanteissa toimiminen							
T1 ohjata oppilasta vahvistamaan ilmaisuvarantoaan ja taitoaan ilmaista mielipiteensä ja toimia rakentavasti koulun ja muun arjen vuorovaikutustilanteissa	S1	Oppilas oppii vahvistamaan ilmaisuvarantoaan ja taitoaan ilmaista mielipiteensä ja toimia rakentavasti koulun ja muun arjen vuorovaikutustilanteissa.	Vuorovaikutustaidot ja ilmaisuvaranto	Oppilas osallistuu vuorovaikutustilanteisiin yleensä kuuntelemalla.	Oppilas ilmaisee mielipiteitään vastaamalla kysymyksiin.	Oppilas osallistuu erilaisiin vuorovaikutustilanteisiin. Oppilas ilmaisee omia ajatuksiaan ja mielipiteitään.	Oppilas osallistuu aloitteellisesti erilaisiin vuorovaikutustilanteisiin, ilmaisee ajatuksiaan ja perustelee mielipiteitään.

Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohteet	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
T2 innostaa oppilasta vahvistamaan kasvokkaisen vuorovaikutuksen, opetuspuheen ja kuultujen tekstien kuuntelu- ja ymmärtämistaitojan	S1	Oppilas oppii vahvistamaan kasvokkaisen vuorovaikutuksen, opetuspuheen ja kuultujen tekstien kuuntelu- ja ymmärtämistaitojaan.	Vuorovaikutuksessa toimiminen ja kuultujen tekstien ymmärtäminen	Oppilas ei osallistu puhumalla vuorovaikutukseen, mutta ymmärtää selkeästi havainnollistettua puhetta.	Oppilas osallistuu puhumalla vuorovaikutukseen. Oppilas ymmärtää opetuspuhetta ja muita puhuttuja tekstejä vaihtelevasti.	Oppilas osallistuu puhumalla kasvokkaisissa vuorovaikutustilanteissa tarkoituksenmukaisesti. Oppilas ymmärtää pääosan opetuspuheesta ja muusta kuulemastaan.	Oppilas osallistuu puhumalla kasvokkaisissa vuorovaikutustilanteissa rakentavasti. Oppilas erottaa olennaiset asiat opetuspuheesta ja muusta kuulemastaan.
T3 ohjata oppilasta ilmaisemaan itseään monipuolisesti sanallisia ja ei-sanallisia ilmaisukeinoja käyttäen sekä käyttämään luovuuttaan ja ottamaan huomioon myös muut osallistujat	S1	Oppilas oppii ilmaisemaan itseään monipuolisesti sanallisia ja ei-sanallisia ilmaisukeinoja käyttäen, käyttämään luovuuttaan ja ottamaan huomioon myös muut osallistujat.	Ilmaisu vuorovaikutustilanteissa	Oppilas ilmaisee itseään sanallisesti erilaisissa arkitilanteissa. Oppilas täydentää suullista ilmaisuaan kehollisesti.	Oppilas osallistuu keskusteluun itselleen läheisistä aiheista. Oppilas ilmaisee itseään ymmärrettävästi.	Oppilas käyttää erilaisia sanallisia ilmaisun keinoja ja ottaa huomioon puhekuppaninsa. Oppilas pitää valmistellun puheesityksen itselleen läheisestä aiheesta.	Oppilas ilmaisee itseään tarkoituksenmukaisesti erilaisia sanallisia ilmaisukeinoja käyttäen. Oppilas pitää valmistellun ja sisällöltään monipuolisen puheesityksen.
Tekstien tulkitseminen							
T4 ohjata oppilasta sujuvoittamaan lukutaitoaan ja	S2	Oppilas oppii sujuvoittamaan lukemistaan ja	Lukutaidon sujuvuus ja	Oppilas harjoittelee lukemisen sujuvoittamista.	Oppilas lukee tekstejä pääosin sujuvasti.	Oppilas lukee sujuvasti erilaisia tekstejä.	Oppilas lukee monipuolisesti erilaisia tekstejä.

Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohteet	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
käyttämään tietoaan tekstilajeista tekstien erittelemisessä ja tiedon luotettavuuden arvioinnissa itsenäisesti ja ryhmässä		käyttämään tietoaan tekstilajeista tekstien erittelemisessä ja tiedon luotettavuuden arvioinnissa itsenäisesti ja ryhmässä.	tekstilajitaidot tekstin tulkinnassa	Oppilas tunnistaa keskeisimpiä tekstilajeja.	Oppilas tunnistaa kertomuksen, tietotekstin ja arvioivan tekstin. Oppilas harjoittelee käyttämään tietoa tekstilajipiirteistä tekstien tulkinnassa ja luotettavuuden arvioinnissa.	Oppilas käyttää tietoa tekstilajipiirteistä tekstien tulkinnassa ja luotettavuuden arvioinnissa.	Oppilas erittelee tekstejä niiden sisällön, rakenteen ja kielellisten piirteiden perusteella sekä arvioi tekstin luotettavuutta.
T5 kannustaa oppilasta kehittämään taitoaan tulkita puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä erilaisissa tilanteissa tarkoituksenmukaisia luku- ja ymmärtämisstrategioita käyttäen	S2	Oppilas oppii kehittämään taitoaan tulkita puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä erilaisissa tilanteissa tarkoituksenmukaisia luku- ja ymmärtämisstrategioita käyttäen.	Tekstien tulkinta	Oppilas lukee ja ymmärtää yksinkertaisia, kieleltään konkreettisia puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä. Oppilas hyödyntää vain vähän luku- ja ymmärtämisstrategioita.	Oppilas ymmärtää puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä pääosin ja hahmottaa tekstin kokonaisuuden. Oppilas harjoittelee tekstin tulkintaa edistäviä luku- ja ymmärtämisstrategioita.	Oppilas osaa tulkita puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä erilaisissa kielenkäyttötilanteissa. Oppilas käyttää jossain määrin tekstin tulkintaa edistäviä luku- ja ymmärtämisstrategioita.	Oppilas tekee itsenäisesti havaintoja ja päätelmiä puhutuista ja kirjoitetuista teksteistä. Oppilas käyttää tarkoituksenmukaisia luku- ja ymmärtämisstrategioita.
T6 ohjata oppilasta päättelevään tekstien tulkintaan sekä laajentamaan sana- ja käsitevarantoaan	S2	Oppilas oppii tekemään päättelevää tekstien tulkintaa sekä laajentamaan	Sana- ja käsitevarannon laajentuminen, päättelevä tekstien tulkinta	Oppilas hahmottaa tekstin irrallisesti toisiinsa liittymättöminä osina.	Oppilas hahmottaa tekstin kokonaisuuden. Oppilas hyödyntää tekstejä sana- ja	Oppilas hallitsee riittävän sana- ja käsitevarannon voidakseen tehdä päätelmiä lukemastaan.	Oppilaan sana- ja käsitevaranto mahdollistaa itsenäisen ja oivaltavan tekstien tulkinnan.

Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohteet	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
		sana- ja käsitevarantoaan.		Oppilaan sana- ja käsitevaranto on vähäinen.	käsitevarantonsa laajentamisessa.		
Tekstien tuottaminen							
T7 innostaa oppilasta edistämään käsinkirjoittamisen ja näppäintaitojen sujuvoitumista ja tuottamaan arjessa ja koulussa tarvittavia monimuotoisia tekstejä yksin ja ryhmässä	S3	Oppilas oppii edistämään käsin kirjoittamisen ja näppäintaitojen sujuvoitumista ja tuottamaan arjessa ja koulussa tarvittavia monimuotoisia tekstejä yksin ja ryhmässä.	Tekstilajitaidot tekstin tuottamisessa, käsin kirjoittaminen ja näppäintaidot	Oppilas kirjoittaa rakenteeltaan, kieleltään ja sisällöltään suppeita ja yksinkertaisia tekstejä. Oppilaan käsin tai näppäimistöllä kirjoittamisen taitojen vähäisyys voi hidastaa tekstien tuottamista.	Oppilas kirjoittaa tekstilajiltaan tunnistettavia kertovia, kuvaavia ja kantaa ottavia tekstejä. Oppilaan käsin tai näppäimistöllä kirjoittamisen taidot voivat hidastaa tekstien tuottamista.	Oppilas kirjoittaa yhtenäisiä kertovia, kuvaavia ja kantaa ottavia tekstejä. Oppilaan käsin tai näppäimistöllä kirjoittamisen taidot ovat riittävät tekstien tuottamiseen.	Oppilas kirjoittaa itsenäisesti yhtenäisiä kertovia, kuvaavia ja kantaa ottavia tekstejä. Oppilas kirjoittaa tekstejä käsin tai näppäimistöllä sujuvasti.
T8 auttaa oppilasta syventämään taitoaan tuottaa tekstejä itsenäisesti ja ryhmässä sekä käyttämään monipuolisesti niissä tarvittavaa sanastoa ja kieliopillisia rakenteita	S3	Oppilas oppii syventämään taitoaan tuottaa tekstejä itsenäisesti ja ryhmässä sekä käyttämään monipuolisesti niissä tarvittavaa sanastoa ja kieliopillisia rakenteita.	Tekstien tuottaminen	Oppilas kirjoittaa tekstejä tutuista aihepiireistä. Teksti voi olla verrattain hankalasti luettavaa ja sanastoltaan hyvin rajallista.	Oppilas kirjoittaa ymmärrettäviä tekstejä kieliopillisista puutteista huolimatta. Sanasto voi olla vielä suppeaa. Kirjoitetun kielen normien	Oppilas kirjoittaa kokonaisia tekstejä ja kiinnittää huomiota sanavalintoihin. Kieliopillisissa rakenteissa voi olla horjuvuutta. Oppilas noudattaa pääpiirteissään	Oppilas kirjoittaa sisällöllisesti ja kielellisesti monipuolisia tekstejä. Kieliopilliset rakenteet ovat pääsääntöisesti oikein.

Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohteet	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
					noudattaminen on vaihtelevaa.	kirjoitetun kielen normeja.	Kirjoitetun kielen normien noudattaminen on vakiintunutta.
T9 ohjata oppilasta tarkastelemaan ja arvioimaan omia tekstejään sekä kehittämään taitoa antaa ja vastaanottaa palautetta	S3	Oppilas oppii tarkastelemaan ja arvioimaan omia tekstejään sekä kehittämään taitoa antaa ja vastaanottaa palautetta.	Tekstien arviointi sekä palautteen antaminen ja vastaanottaminen	Oppilas ottaa vastaan palautetta teksteistään.	Oppilas tarkastelee ohjatusti tekstejään palautteen perusteella. Oppilas antaa vähäistä palautetta muille.	Oppilas arvioi tekstejään palautteen perusteella. Oppilas antaa palautetta muille.	Oppilas arvioi ja muokkaa tekstejään palautteen perusteella. Oppilas ottaa vastaan ja antaa rakentavaa palautetta muille.
Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen							
T10 ohjata oppilasta vahvistamaan kielitietoisuuttaan ja havainnoimaan kielenkäytön tilanteista vaihtelua, eri kielten piirteitä ja puhutun ja kirjoitetun suomen säännönmukaisuuk sia.	S4	Oppilas oppii vahvistamaan kielitietoisuuttaan ja havainnoimaan kielenkäytön tilanteista vaihtelua, eri kielten piirteitä sekä puhutun ja kirjoitetun suomen säännönmukaisuuk sia.	Kielten ja kielenkäytön piirteiden havainnointi ja vertailu	Oppilas tunnistaa, että kirjoitettu ja puhuttu kieli ovat erilaisia.	Oppilas tunnistaa kirjoitetun ja puhutun kielen eroja. Oppilas hahmottaa joitakin keskeisiä kielen rakenteita ja säännönmukaisuuk sia.	Oppilas tunnistaa kielen rakenteita ja säännönmukaisuuk sia sekä tapoja luoda merkityksiä. Oppilas kuvailee kielen tilanteista vaihtelua.	Oppilas ymmärtää kielen rakenteita ja säännönmukaisuuk sia sekä niiden käyttöä. Oppilas ymmärtää kielellisten valintojen vaikutuksen vuorovaikutuksessa .

Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohteet	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
T11 innostaa oppilasta tutustumaan monipuolisesti kirjallisuuteen ja kulttuuriin ja kannustaa lukemaan lapsille ja nuorille suunnattua kirjallisuutta sekä rohkaista lukuelämysten jakamiseen ja kirjaston aktiiviseen käyttöön	S4	Oppilas oppii tutustumaan monipuolisesti kirjallisuuteen ja kulttuuriin ja oppii lukemaan lapsille ja nuorille suunnattua kirjallisuutta sekä rohkaistuu lukuelämysten jakamiseen ja kirjaston aktiiviseen käyttöön.	Kirjallisuuden ja kulttuurin tuntemus	Oppilas lukee lyhyitä tekstejä. Oppilas osallistuu luetun käsittelyyn kuuntelemalla.	Oppilas lukee lasten- ja nuortenkirjoja. Oppilas osallistuu luetun käsittelyyn keskustelemalla.	Oppilas lukee lasten- ja nuortenkirjoja. Oppilas keskustelelee ja kirjoittaa lukukokemuksestaan ja kokemuksistaan lasten- ja nuortenkulttuurista.	Oppilas lukee monipuolisesti lasten- ja nuortenkirjoja. Oppilas tarkastelee lukemaansa eri näkökulmista.
T12 ohjata oppilasta havainnoimaan koulun ja muun ympäristön kulttuurista monimuotoisuutta sekä tukea oppilaan monikielistä ja -kulttuurista identiteettiä ja rohkaista hyödyntämään ja kehittämään omaa kielirepertuaaria	S4	Oppilas oppii havainnoimaan koulun ja muun ympäristön kulttuurista monimuotoisuutta, saa tukea monikielisen ja -kulttuurisen identiteettinsä kehittämiseen sekä oppii hyödyntämään ja kehittämään omaa kielirepertuaaria.	Kielellisen ja kulttuurisen monimuotoisuuden havainnointi ja oman monikielisen identiteetin ja kielirepertuaarin vahvistaminen	Oppilas nimeää joitakin piirteitä omasta monikielisyydestään ja kulttuurisesta moninaisuudesta.	Oppilas nimeää joitakin piirteitä lähiympäristönsä monikielisyydestä ja kulttuurisesta moninaisuudesta.	Oppilas kuvailee omaa ja lähiympäristönsä monikielisyyttä sekä kulttuurista monimuotoisuutta.	Oppilas kuvailee monikielisyyden sekä kulttuurisen monimuotoisuuden merkitystä. Oppilas vertailee eri kielten ja kulttuuristen piirteiden yhtäläisyyksiä ja eroja.
Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena							

Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohteet	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
T13 innostaa oppilasta vahvistamaan myönteistä käsitystä itsestään kielenkäyttäjänä ja kielenoppijana sekä asettamaan oppimistavoitteita	S5	Oppilas oppii vahvistamaan myönteistä käsitystä itsestään kielenkäyttäjänä ja kielenoppijana sekä asettamaan oppimistavoitteita.	Oppimistavoitteiden asettaminen	Oppilas tekee havaintoja kielenoppimisestaan ja omista oppimisen tavoistaan.	Oppilas osaa ohjatusti asettaa itselleen oppimistavoitteita.	Oppilas tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämiskohteita kielenoppijana ja kielenkäyttäjänä sekä asettaa itselleen oppimistavoitteita.	Oppilas asettaa itselleen haasteellisia oppimistavoitteita ja edistää yhteistä oppimista.
T 14 ohjata oppilasta havaitsemaan, miten kieltä käytetään eri oppiaineissa	S5	Oppilas oppii havaitsemaan, miten kieltä käytetään eri oppiaineissa.	Eri oppiaineiden kielen ymmärtäminen	Oppilas käsittelee eri oppiaineiden aiheita arkikielellä.	Oppilas ymmärtää pääasiat eri oppiaineiden teksteistä ja sen, millaisista osista tekstit rakentuvat.	Oppilas ymmärtää ikätasonsa mukaista oppiaineiden kieltä vuorovaikutuksessa muiden kanssa.	Oppilas ymmärtää itsenäisesti lukemalla eri oppiaineiden tekstejä. Oppilas kuvailee, millaisista osista tekstit rakentuvat.
T15 kannustaa oppilasta kehittämään tietojaa ja kielellisiä keinojaan itseohjautuvaan työskentelyyn, tiedonhakuun ja tiedon jäsentämiseen itsenäisesti ja ryhmässä	S5	Oppilas oppii kehittämään tietojaa ja kielellisiä keinojaan itseohjautuvaan työskentelyyn, tiedonhakuun ja tiedon jäsentämiseen itsenäisesti ja ryhmässä.	Tekstin rakentaminen ja tiedonhaku	Oppilas etsii yksittäisiä tietoja annetuista lähteistä. Oppilas osallistuu yhteiseen työskentelyyn kuuntelemalla. Oppilas tietää, että kaikki tieto ei ole luotettavaa.	Oppilas etsii tietoa tutuista tai annetuista lähteistä, mutta käsittelee tietoa toistaen. Oppilas osallistuu yhteiseen työskentelyyn. Oppilas tietää luotettavia lähteitä.	Oppilas käyttää lähdetietoa kopioimatta sitä suoraan. Oppilas edistää yhteistä työskentelyä. Oppilas tekee havaintoja lähteiden luotettavuudesta.	Oppilas tuottaa hankkimansa lähdetiedon pohjalta jäsennellyn suullisen tai kirjallisen tekstin itsenäisesti. Oppilas valitsee ohjatusti tilanteeseen ja aiheeseen sopivan

Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohteet	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
							<p>tavan hankkia tietoa.</p> <p>Oppilas edistää tavoitteellisesti yhteistä työskentelyä.</p> <p>Oppilas arvioi lähteiden luotettavuutta.</p>

Svenska som andraspråk och litteratur

Mål för undervisningen	Innehåll	Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen	Föremål för bedömningen	Kunskapskrav för vitsordet 5	Kunskapskrav för vitsordet 7	Kunskapskrav för vitsordet 8	Kunskapskrav för vitsordet 9
Att kommunicera							
M1 handleda eleven att stärka sin uttrycksförmåga och förmåga att uttrycka sina åsikter samt lära eleven att agera konstruktivt i	11	Eleven lär sig att stärka sin uttrycksförmåga och förmåga att uttrycka sina åsikter samt lära eleven att agera konstruktivt i kommunikationssit	Kommunikativa färdigheter och uttrycksförmåga	Eleven deltar i kommunikationssituationer oftast genom att lyssna.	Eleven ger uttryck för sina åsikter genom att svara på frågor.	Eleven deltar i olika kommunikationssituationer. Eleven uttrycker sina tankar och åsikter.	Eleven deltar genom att ta initiativ i olika kommunikationssituationer, uttrycker sina åsikter och motiverar dem.

Mål för undervisningen	Innehåll	Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen	Föremål för bedömningen	Kunskapskrav för vitsordet 5	Kunskapskrav för vitsordet 7	Kunskapskrav för vitsordet 8	Kunskapskrav för vitsordet 9
kommunikationssituationer i skolan och i vardagen		situationer i skolan och i vardagen.					
M2 motivera eleven att stärka förmågan att kommunicera öga mot öga samt färdigheterna att lyssna på och förstå lärarens kommunikation och annan muntlig kommunikation	11	Eleven lär sig att stärka förmågan att kommunicera öga mot öga samt färdigheterna att lyssna på och förstå lärarens kommunikation och annan muntlig kommunikation.	Förmåga att agera i kommunikationssituationer och förstå muntliga texter	Eleven kan delta i en kommunikationssituation genom att lyssna och förstår tydligt visualiserat tal.	Eleven kan själv agera muntligt i en kommunikationssituation. Eleven förstår varierande lärarens kommunikation och andra muntliga texter.	Eleven kan på ett ändamålsenligt sätt delta i en kommunikationssituation öga mot öga. Eleven förstår det merparten av lärarens kommunikation och annat som hen hör.	Eleven kan på ett konstruktivt sätt delta i en kommunikationssituation öga mot öga. Eleven kan urskilja det viktigaste i lärarens kommunikation och annat som hen hör.
M3 handleda eleven att uttrycka sig mångsidigt både verbalt och icke-verbalt, att utnyttja sin kreativitet och att ta hänsyn till andra	11	Eleven lär sig att uttrycka sig mångsidigt både verbalt och icke-verbalt, att utnyttja sin kreativitet och att ta hänsyn till andra.	Förmåga att använda olika uttryckssätt i kommunikationssituationer	Eleven kan uttrycka sig verbalt i olika vardagliga situationer. Eleven kan komplettera sin verbala kommunikation icke-verbalt.	Eleven kan delta i en diskussion kring ett ämne som står hen nära. Eleven kan uttrycka sig förståeligt.	Eleven kan använda olika verbala uttryckssätt och ta hänsyn till sin samtalspart. Eleven kan hålla ett förberett anförande om ett för hen bekant ämne.	Eleven kan uttrycka sig på ett ändamålsenligt sätt genom att använda olika verbala uttryckssätt. Eleven kan hålla ett förberett och till innehållet mångsidigt anförande.
Att tolka texter							

Mål för undervisningen	Innehåll	Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen	Föremål för bedömningen	Kunskapskrav för vitsordet 5	Kunskapskrav för vitsordet 7	Kunskapskrav för vitsordet 8	Kunskapskrav för vitsordet 9
M4 handleda eleven att utveckla en flytande läsförmåga samt att använda kunskap om textgenrer i textanalys och i bedömningen av informationens tillförlitlighet, både på egen hand och tillsammans med andra	12	Eleven lär sig att utveckla en flytande läsförmåga samt att använda kunskap om textgenrer i textanalys och i bedömningen av informationens tillförlitlighet, både på egen hand och tillsammans med andra.	Förmåga att läsa flytande samt förmåga att använda kunskaper om textgenrer i tolkningen av texter	Eleven övar på att läsa flytande. Eleven kan identifiera de mest centrala textgenrererna.	Eleven läser texter till största del flytande. Eleven kan identifiera en berättelse, facktext och en värderande text. Eleven övar på att använda sin kunskap om genretypiska drag i tolkningen av texter och när hen bedömer tillförlitligheten.	Eleven läser olika textgenrer flytande. Eleven kan använda kunskap om genretypiska drag i tolkningen av texter och när hen bedömer tillförlitligheten.	Eleven läser mångsidigt olika textgenrer. Eleven redogör för texter utgående från innehåll, struktur och språkliga drag samt bedömer tillförlitligheten i texten.
M5 uppmuntra eleven att utveckla sin förmåga att tolka skrivna och talade texter genom att utnyttja lässtrategier ändamålsenligt i olika situationer	12	Eleven lär sig att utveckla sin förmåga att tolka skrivna och talade texter genom att utnyttja lässtrategier ändamålsenligt i olika situationer.	Förmåga att tolka texter	Eleven kan läsa och förstå enkla och språkligt sett konkreta talade och skrivna texter. Eleven kan endast i liten grad utnyttja läs- och läsförståelsestrategier.	Eleven kan till största del förstå talade och skrivna texter och kan uppfatta texten som helhet. Eleven övar på olika läs- och läsförståelsestrategier som främjar texttolkning.	Eleven kan tolka talade och skrivna texter i olika situationer där språket används. Eleven kan i någon mån använda olika läs- och läsförståelsestrategier som främjar texttolkning.	Eleven kan självständigt göra iakttagelser och dra slutsatser om talade och skrivna texter. Eleven kan använda ändamålsenliga läs- och läsförståelsestrategier.

Mål för undervisningen	Innehåll	Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen	Föremål för bedömningen	Kunskapskrav för vitsordet 5	Kunskapskrav för vitsordet 7	Kunskapskrav för vitsordet 8	Kunskapskrav för vitsordet 9
M6 handleda eleven att utveckla sin förmåga att dra slutsatser om en texts betydelser samt att vidga ord- och begreppsförrådet	12	Eleven lär sig att utveckla sin förmåga att dra slutsatser om en texts betydelser samt att vidga ord- och begreppsförrådet.	Förmåga att vidga ord- och begreppsförrådet samt att dra slutsatser om en texts betydelser	Eleven uppfattar texten som lösryckta delar. Eleven har ett begränsat ord- och begreppsförråd.	Eleven uppfattar texten som en helhet. Eleven kan utnyttja texter för att vidga ord- och begreppsförrådet.	Eleven behärskar ett tillräckligt stort ord- och begreppsförråd för att dra slutsatser om det hen läst.	Elevens ord- och begreppsförråd möjliggör en självständig och insiktsfull tolkning av texter.
Att producera text							
M7 motivera eleven att utveckla förmågan att producera olika slags texter som behövs i vardagen och i skolan för hand och med hjälp av digitala verktyg både individuellt och i grupp	13	Eleven lär sig att utveckla förmågan att producera olika slags texter som behövs i vardagen och i skolan för hand och med hjälp av digitala verktyg, både individuellt och i grupp.	Förmåga att använda kunskaper om textgenrer i textproduktion, förmåga att skriva för hand och med hjälp av digitala verktyg	Eleven kan skriva texter som till sin struktur och språkligt och innehållsmässigt sett är begränsade och enkla. Elevens bristande kunskaper i att skriva för hand eller med hjälp av digitala verktyg kan bromsa textproduktionen.	Eleven kan skriva texter som genremässigt sett kan identifieras som berättande, beskrivande och ställningstagande texter. Elevens kunskaper i att skriva för hand eller med hjälp av digitala verktyg kan i någon mån bromsa textproduktionen.	Eleven kan skriva sammanhängande berättande, beskrivande och ställningstagande texter. Elevens kunskaper i att skriva för hand eller med hjälp av digitala verktyg är tillräckliga för textproduktion.	Eleven kan självständigt skriva sammanhängande berättande, beskrivande och ställningstagande texter. Elevens kan smidigt skriva för hand eller med hjälp av digitala verktyg.
M8 hjälpa eleven att fördjupa förmågan att planera och	13	Eleven lär sig att fördjupa förmågan att planera och producera texter	Förmåga att producera texter	Eleven kan skriva om bekanta ämnen. Texten kan vara icke-	Eleven kan skriva texter som är förståeliga trots grammatikaliska	Eleven kan skriva hela texter och fästa	Eleven kan skriva mångsidiga texter både till innehåll och språk. Den

Mål för undervisningen	Innehåll	Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen	Föremål för bedömningen	Kunskapskrav för vitsordet 5	Kunskapskrav för vitsordet 7	Kunskapskrav för vitsordet 8	Kunskapskrav för vitsordet 9
producera texter både självständigt och i grupp samt att lära eleven att göra mångsidigt bruk av ord och strukturer som behövs vid textproduktion		både självständigt och i grupp samt att göra mångsidigt bruk av ord och strukturer som behövs vid textproduktion.		koherent, relativt svårläst och ha ett begränsat ordförråd.	brister. Ordförrådet kan vara begränsat. Eleven kan i varierande grad följa skriftspråksnormer .	uppmärksamhet vid ordval. Grammatikaliskt sett kan strukturen vara vacklande. Eleven kan till största del följa skriftspråksnormer .	grammatikaliska strukturen är i huvudsak korrekt. Eleven har en etablerad förmåga att följa skriftspråksnormer .
M9 handleda eleven att analysera och bedöma egna texter samt att utveckla färdigheterna att ge och ta emot respons	13	Eleven lär sig att analysera och bedöma egna texter samt att utveckla färdigheterna att ge och ta emot respons.	Förmåga att bedöma texter och att ge och ta emot respons	Eleven kan ta emot respons på sina texter.	Eleven kan under handledning granska sina texter utgående från responsen. Eleven kan ge knapphändig respons åt andra.	Eleven kan bedöma sina egna texter utgående från responsen. Eleven kan ge respons åt andra.	Eleven kan bedöma och bearbeta sina texter utgående från responsen. Eleven kan ta emot och ge konstruktiv respons åt andra.
Att förstå litteratur, kultur och språk							
M10 handleda eleven att stärka sin språkliga medvetenhet och att iaktta situationsbundna variationer i språkbruket, egenskaper hos olika språk och	14	Eleven lär sig att stärka sin språkliga medvetenhet och att iaktta situationsbundna variationer i språkbruket, egenskaper hos olika språk och lagbundenheter i	Förmåga att observera och jämföra olika drag i språk och språkbruk	Eleven kan identifiera att talat och skrivet språk är olika.	Eleven kan identifiera skillnader mellan talat och skrivet språk. Eleven kan uppfatta några centrala språkliga	Eleven kan identifiera språkliga strukturer och lagbundenheter samt sätt att skapa betydelser. Eleven kan beskriva variationer i	Eleven kan förstå språkliga strukturer och lagbundenheter samt hur de används. Eleven kan förstå betydelsen av språkliga val i

Mål för undervisningen	Innehåll	Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen	Föremål för bedömningen	Kunskapskrav för vitsordet 5	Kunskapskrav för vitsordet 7	Kunskapskrav för vitsordet 8	Kunskapskrav för vitsordet 9
lagbundenheter i svenskt tal- och skriftspråk		svenskt tal- och skriftspråk.			strukturer och lagbundenheter.	den språkliga situationen.	kommunikationssituationer.
M11 motivera eleven att mångsidigt stifta bekantskap med litteratur och kultur, att uppmuntra eleven att läsa litteratur skriven för barn och unga och att dela med sig av sina läsupplevelser och att bli en aktiv biblioteksanvändare	I4	Eleven lär sig att mångsidigt stifta bekantskap med litteratur och kultur, att uppmuntra eleven att läsa litteratur skriven för barn och unga och att dela med sig av sina läsupplevelser och att bli en aktiv biblioteksanvändare.	Kännedom om litteratur och kultur	Eleven läser korta texter. Eleven deltar i litterära diskussioner genom att lyssna.	Eleven läser barn- och ungdomsböcker. Eleven berättar om det hen läst.	Eleven läser barn- och ungdomsböcker. Eleven diskuterar och skriver om sina läsupplevelser och om övrig barn- och ungdomskultur.	Eleven läser mångsidigt barn- och ungdomsböcker. Eleven granskar det hen läst ur olika synvinklar.
M12 handleda eleven att lägga märke till den kulturella mångfalden i skolan och i den övriga omgivningen, stödja elevens flerspråkiga och multikulturella identitet samt uppmuntra eleven	I4	Eleven lär sig att lägga märke till den kulturella mångfalden i skolan och i den övriga omgivningen samt får stöd för att utveckla sin flerspråkiga och kulturella identitet och lär sig att utnyttja och	Förmåga att lägga märke till den språkliga och kulturella mångfalden och stärka den egna flerspråkiga identiteten och språkrepertoaren	Eleven kan nämna några drag i sin egen flerspråkighet och kulturella mångfald.	Eleven kan nämna några drag i näromgivningen som visar på flerspråkighet och kulturell mångfald.	Eleven kan beskriva sin egen och näromgivningens flerspråkighet och kulturella mångfald.	Eleven kan beskriva betydelsen av flerspråkighet och kulturell mångfald. Eleven kan jämföra likheter och skillnader i olika språk och kulturer.

Mål för undervisningen	Innehåll	Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen	Föremål för bedömningen	Kunskapskrav för vitsordet 5	Kunskapskrav för vitsordet 7	Kunskapskrav för vitsordet 8	Kunskapskrav för vitsordet 9
att utnyttja och utveckla sin språkrepertoar		utveckla sin språkrepertoar.					
Språk som stöd för allt lärande							
M13 motivera eleven att stärka en positiv uppfattning om sig själv och sitt sätt att använda och lära sig språk samt uppmuntra eleven att ställa upp mål för lärandet	I5	Eleven lär sig att stärka en positiv uppfattning om sig själv och sitt sätt att använda och lära sig språk samt uppmuntra eleven att ställa upp mål för lärandet.	Förmåga att ställa upp mål för lärandet	Eleven kan göra iakttagelser om sitt sätt att lära sig språk och sitt lärande.	Eleven kan under handledning ställa upp mål för sitt lärande.	Eleven kan identifiera sina styrkor och utvecklingsområden när hen lär sig språk och som språkanvändare samt ställa upp mål för sitt lärande.	Eleven kan ställa upp utmanande mål för sitt eget lärande och främja gemensamt lärande.
M14 handleda eleven att lägga märke till hur språk används i olika läroämnen	I5	Eleven lär sig att lägga märke till hur språk används i olika läroämnen.	Förmåga att förstå språket i olika läroämnen	Eleven kan behandla innehållet i olika läroämnen med ett vardagligt språk.	Eleven kan förstå huvuddragen i olika läroämnestexter samt av vilka delar texter är uppbyggda.	Eleven kan, i kommunikationssituationer med andra, förstå språket i olika läroämnen, utgående från sin ålder.	Eleven kan självständigt förstå när hen läser texter från olika läroämnen. Eleven kan beskriva av vilka delar texter är uppbyggda.
M15 uppmuntra eleven att utveckla kunskaper och språkliga medel för självstyrt	I5	Eleven lär sig att utveckla kunskaper och språkliga medel för självstyrt	Förmåga att bygga upp en text och söka information	Eleven kan söka enskild information i givna källor.	Eleven kan söka information i bekanta eller givna källor, men använder	Eleven kan använda information utan att kopiera den.	Eleven kan, på basis av den information hen fått fram, självständigt producera en

Mål för undervisningen	Innehåll	Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen	Föremål för bedömningen	Kunskapskrav för vitsordet 5	Kunskapskrav för vitsordet 7	Kunskapskrav för vitsordet 8	Kunskapskrav för vitsordet 9
<p>arbete, informationsökning och för att kunna strukturera information självständigt och i grupp</p>		<p>arbete, informationsökning och för att kunna strukturera information självständigt och i grupp.</p>		<p>Eleven deltar i det gemensamma arbetet genom att lyssna.</p> <p>Eleven vet att all information inte är tillförlitlig information.</p>	<p>informationen genom att upprepa den.</p> <p>Eleven deltar i det gemensamma arbetet.</p> <p>Eleven känner till tillförlitliga källor.</p>	<p>Eleven kan främja det gemensamma arbetet.</p> <p>Eleven kan göra iakttagelser om trovärdiga och icke-trovärdiga källor.</p>	<p>disponerad muntlig eller skriftlig text.</p> <p>Eleven kan under handledning välja ett för situationen och ämnet lämpligt sätt att hämta information.</p> <p>Eleven främjar ändamålsenligt det gemensamma arbetet.</p> <p>Eleven kan bedöma källornas tillförlitlighet.</p>